

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

**на тему: Формування і використання фінансових ресурсів сучасних
ІТ-підприємств**

Виконала:

Огієнко Дар'я Сергіївна
студентка спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Керівник:

Борисова Вікторія Анатоліївна
д.е.н., професор кафедри фінансів, банківської справи
та страхування

Рецензент:

Мирошниченко Олександр Миколайович
фінансовий директор ТОВ «Свіда»

Суми – 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СУЧАСНИХ ІТ- ПІДПРИЄМСТВ	10
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «НЕТКРЕКЕР»	20
2.1 Оцінка ефективності формування фінансових ресурсів підприємства	20
2.2 Напрямки використання фінансових ресурсів ТОВ «НЕТКРЕКЕР»	29
2.3 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «НЕТКРЕКЕР»	36
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «НЕТКРЕКЕР»	46
3.1 Максимізація чистого прибутку як основне джерело формування фінансових ресурсів підприємства	46
3.2 Оптимізація оподаткування у рамках режиму Дія.Сіті ТОВ «НЕТКРЕКЕР»	57
3.3 Стратегія управління витратами ТОВ «НЕТКРЕКЕР»	61
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	75

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасна модель організації фінансів підприємств є впорядкованою системою економічних відносин, пов'язаних із обігом фінансових ресурсів, формуванням і використанням грошових потоків, створенням, розподілом та використанням доданої вартості. На сьогоднішній день головним джерелом формування фінансових ресурсів господарюючих суб'єктів вважається прибуток. Дане джерело також сприяє розширенню виробництва, зростанню доходів підприємства та його засновників. Будь-яка підприємницька діяльність чітко орієнтована отримання прибутку, завдяки чому в умовах конкуренції досягається задоволення фінансових потреб підприємства. Це одна з найважливіших передумов та причин зацікавленості у результатах фінансово-господарської діяльності. Для підтримки нормальної фінансової діяльності, підприємству особливо важливо ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами, правильно розподіляючи їх за видами діяльності та з урахуванням різних часових періодів. Тому питання ефективності формування і використання фінансових ресурсів залишається актуальним.

Тему формування і використання фінансових ресурсів підприємств досліджувало велике коло науковців. В процесі виконання кваліфікаційної роботи магістра нами використано праці таких науковців і практиків як: Безугла Ю., Бобров О., Єльнікова Г., Бражник Л.В., Вареник В.М., Хорошилов С.К., Гайбура Ю.А., Гвоздей Н.І., Бондарчук І.С., Вінницька О.А., Глушко А.Д., Філіп М.Ф., Дідур С.В., Крот Л.М., Жукова О.А., Озоліна А.О., Кондратенко Н. О., Новікова М. М., Спасів Н. Я., Лобачева І.Ф., Коцеруба Н.В., Поліщук Н.В., Маслак О., Яковенко Я., Сокурєнко П., Овчиннікова В.О. Харламова І.М., Фоміних В.І., Безпалова Д.І., Довгопола А.Д., Швед В.В., Дробязко О.О., Яблочников С.Л., Жукова О.А., Борсолук О.В., Jae K. Shim, Joel G. Siegel., Steven A. Finkler тощо. Проте питання формування і використання фінансових ресурсів ІТ-підприємств потребують подальших досліджень.

Метою дослідження є теоретико-методичне обґрунтування та визначення основних напрямків удосконалення формування і використання фінансових ресурсів сучасних ІТ-підприємств.

Відповідно до поставленої мети були вирішені такі **завдання**:

- розглянуто теоретико-методичні засади формування і використання фінансових ресурсів сучасних ІТ-підприємств;
- оцінено ефективність формування фінансових ресурсів підприємства;
- розглянуто напрямки використання фінансових ресурсів ТОВ «НЕТКРЕКЕР»;
- оцінено ефективність використання фінансових ресурсів ТОВ «НЕТКРЕКЕР»;
- обґрунтовано перспективні напрямки удосконалення формування і використання фінансових ресурсів;
- визначено напрямки оптимізації оподаткування у рамках режиму Дія.Сіті;
- розглянуто фактори максимізації чистого прибутку як основне джерело формування фінансових ресурсів підприємства;
- розроблено стратегію управління витратами ТОВ «НЕТКРЕКЕР»;
- зроблено висновки.

Об'єктом дослідження є процес формування і використання фінансових ресурсів сучасних ІТ-підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні рекомендації щодо формування і використання фінансових ресурсів сучасних ІТ-підприємств.

Елементами наукової новизни одержаних результатів роботи є розробка і обґрунтування пропозицій щодо формування і використання фінансових ресурсів сучасних ІТ-підприємств які базуються на максимізації чистого фінансового результату діяльності підприємства та оптимізації оподаткування у межах режиму Дія.Сіті.

Практичне значення одержаних результатів визначається обґрунтованими пропозиціями щодо формування і використання фінансових ресурсів сучасних ІТ-підприємств які базуються на максимізації чистого

фінансового результату діяльності підприємства та оптимізації оподаткування у межах режиму Дія.Сіті.

При написанні кваліфікаційної роботи використовувались такі **методи дослідження**: порівняння і вимірювання; ідеалізації і формалізація (при розробці пропозицій і моделюванні податкових платежів), аналізу і синтезу (при дослідженні ефективності формування і використання фінансових ресурсів) тощо.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Положення кваліфікаційної роботи знайшли відображення у матеріалах конференцій: Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (15-16 листопада 2022 року); Наука, освіта, технології і суспільство (Житомир, 12 листопада 2022 р.).

Публікації. За матеріалами кваліфікаційної роботи опубліковано 2 тези наукових конференцій.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 44 найменувань, 3 додатків. Основний текст викладений на 75 сторінках комп'ютерного тексту, робота містить 28 таблиць, 10 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО – МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СУЧАСНИХ ІТ- ПІДПРИЄМСТВ

Фінансові ресурси, наявні в достатньому для функціонування підприємства обсязі є запорукою для здійснення ефективної господарської діяльності. Забезпечення такого стану покладено на управління фінансовими ресурсами. В свою чергу, це вимагає дотримання принципів безперервності, системності, комплексності та послідовності використання методів та важелів для своєчасного реагування політики управління фінансовими ресурсами підприємства на зміни зовнішнього середовища та швидкої адаптації до нових умов.

Характеризуючи стан сучасної економіки доцільно відмітити велику кількість ризиків та кризових явищ, що на неї впливають. Основними з них є воєнне вторгнення Росії на територію України, скорочення виробництва через втрату матеріальних активів, окуповані території, перебої з електропостачанням та постачанням сировини, комплектуючих, паливно-мастильних матеріалів і т.п., високий рівень інфляції, валютні коливання та обмеження, зміни кредитних та депозитних ставок тощо. Проте навіть у таких надскладних умовах підприємства намагаються працювати. Саме тому питання розробки та адаптації раніше використовуваних механізмів управління фінансовими ресурсами до сьогоденних реалій є актуальним.

Сучасні умови господарювання характеризуються потребою у забезпеченні фінансової стійкості, що в свою чергу свідчить про ефективну діяльність та платоспроможність [2]. Це вимагає пошуку нових можливостей акумулювання фінансових ресурсів, ефективного їх розподілу в умовах невизначеності як умов функціонування самого підприємства, так і економіки в цілому з метою економічного зростання, отримання певних конкурентних

переваг, досягнення фінансової стійкості та підвищення рентабельності діяльності підприємства [18].

Для ґрунтовного розуміння сутності управління фінансовими ресурсами доцільно зупинитись на тлумаченні самої категорії фінансових ресурсів. Отже, до фінансових ресурсів підприємства відносяться грошові кошти, що є в його наявності. Накопичення цих коштів відбувається ще до початку виробничої діяльності, коли новостворене підприємство формує власний статутний капітал. Саме початково сформована ресурсна база спрямовується на фінансування виробничо-господарської діяльності, а потім - на розширення та розвиток виробництва [4, 23].

В науковій літературі фінансові ресурси також часто визначають як частину грошових коштів, які представлені у вигляді прибутків та інших надходжень від зовнішніх джерел, які призначені для забезпечення фінансових зобов'язань господарюючого суб'єкта, а також для фінансування розширеного відтворення [31].

У табл. 1.1. нами згруповано визначення категорії фінансові ресурси підприємства з виділенням їх ключових значень.

Варто зазначити, що постійних рух фінансових ресурсів дозволяє їм змінювати свою форму, тим самим забезпечуючи можливість створення умов для формування нових фінансових ресурсів при незмінному джерелі цих ресурсів. Таким чином джерело фінансування вважається передумовою для виникнення фінансового ресурсу [3]. Таким чином, залежно від етапу розвитку підприємства, воно використовує різні джерела фінансових ресурсів і припинення існування одного джерела означає і припинення можливості користування відповідними йому фінансовими ресурсами [28, 36].

Проводячи загальну характеристику фінансових ресурсів, доцільно окремо зупинитись на їх властивостях та характерних рисах, оскільки врахування таких особливостей в процесі управління фінансовими ресурсами позитивно вплине на ефективність цього управління.

Таблиця 1.1 – Розкриття поняття «фінансові ресурси» в літературних джерелах

Автор	Трактування поняття	Ключове значення
Яблочников С.Л., Євась Т. В., Свідерська У.Ю. [35]	грошові кошти, що є в розпорядженні підприємств. Таким чином, до фінансових ресурсів належать грошові фонди й та частина грошових коштів, яка використовується в нефондовій формі.	грошові фонди та кошти у нефондовій формі
Журавльова Т. О. [12]	сукупність усіх грошових ресурсів, які надійшли на підприємство за певний період або на дату у процесі реалізації продукції, основних та оборотних засобів і видачі зобов'язань	грошові ресурси, що надійшли
Гайбура Ю.А. [4]	сукупність усіх високоліквідних наявних активів, які перебувають у розпорядженні підприємства та призначені для виконання фінансових зобов'язань і розширеного відтворення, пов'язуючи їх обсяг та склад із платоспроможністю підприємства	високоліквідні активи
Маслак О., Яковенко Я., Сокурєнко П. [19]	власні і позичкові грошові фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу і перерозподілу національного багатства, внутрішнього валового продукту і національного доходу та використовуються у статутних цілях підприємства»	власні і позичкові грошові фонди цільового призначення
Жукова О.А., Озоліна А.О. [11]	ресурси є динамічним поняттям, з цільовим спрямуванням	цільове спрямування
Дідур С.В., Крот Л.М. [9]	грошові фонди цільового призначення, сформовані у процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту, створеного на підприємстві, якими воно володіє, розпоряджається на правах власності або повного господарського відання і використовує на статутні потреби	фінансові ресурси як результат використання грошових коштів
Ткаченко І.С. [28]	сукупність активів підприємства, сформованих із зовнішніх та внутрішніх джерел, що знаходяться в розпорядженні підприємства на правах власності або тимчасового володіння й які використовуються для погашення фінансових зобов'язань	Сукупність активів зовнішніх і внутрішніх джерел

Джерело: узагальнено автором на основі [4, 9, 11, 12, 19, 28, 35]

Отже, до властивостей, що притаманні фінансовим ресурсам можна віднести наступні тези:

- як зазначалось вище, фінансові ресурси мають відповідне джерело, а відтак можна виділити стадію утворення [10, 16, 34];
- фінансові ресурси відображають відношення до власності [6];
- фінансові ресурси мають певні цілі використання, які залежать від джерел формування [15, 24, 41];
- також залежно від джерел формування та напрямів їх спрямування буде залежати структура фінансових ресурсів [9, 41].

В процесі управління фінансовими ресурсами вони стають об'єктом економічного управління, а також об'єктом купівлі-продажу, права власності та розпорядження [15]. Крім цього, варто враховувати їх обмежену мобільність, підпадання під систематичний вплив різних факторів ризику. Також, в залежності від виду ресурсу та їх джерела, вони можуть мати сезонних характер формування та використання. Характеризуються цільовим характером використання та мають трансформаційну здатність і в той же час є і виробничим, і інвестиційним ресурсом [20]. Правила формування та використання фінансових ресурсів можуть відрізнятись та мати певні специфічні особливості в залежності від розміру, специфіки, форми власності самого підприємства. Фінансові ресурси - є джерелом доходу підприємства [11, 2].

Управління фінансовими ресурсами включає управління процесами їх формування і подальшого використання, тому розглядати цей процес правильно буде досліджуючи обидві сторони.

Отже, формування фінансових ресурсів включається до загальної фінансової стратегії сучасного підприємства, оскільки передбачає необхідність забезпечення певного рівня самофінансування виробничого розвитку підприємства [11, 31, 32].

В залежності від обсягу виробництва, його специфіки, сезонності та його ефективності, формується розмір фінансових ресурсів та визначається їх структура. Такий зв'язок є взаємозалежним [4].

Що стосується використання фінансових ресурсів підприємства, то головною характеристикою цього процесу, на якій зосереджена увага управління фінансовими ресурсами підприємства є ефективність [27]. Проте, оцінювання ефективності використання фінансових ресурсів, враховуючи реалії в яких функціонує більшість підприємств, має орієнтуватись на певну систему.

Так, ефективне використання фінансових ресурсів має забезпечувати конкурентної переваги підприємства, таким чином даючи можливості для подальшого розвитку. Для ефективного використання фінансових ресурсів необхідно в процесі управління проводити порівняння фінансового потенціалу підприємства з тими стратегічними орієнтирами, що більш визначені в якості цільових, а також вибрати прийнятний ступінь ризику, забезпечуючи фінансову безпеку підприємства. В загальному підсумку робота з управління фінансовими ресурсами та ризиками має носити системний характер. Також доцільно використовувати подібні механізми розподілу ресурсів на всіх рівнях технологічної структури підприємства [5, 38].

Таким чином, процес управління фінансовими ресурсами має на меті діяльність зі створення фінансових активів та їх використання (рис. 1.1.).

Рисунок 1.1 – Система управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [17, 31]

При цьому, при формуванні фінансових ресурсів залучаються кошти не лише з власних джерел, а й з зовнішніх.

Отже, про формуванні мети управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно брати до уваги не лише обсяги фінансових надходжень, а й враховувати джерела їх залучення та обсяги понесених витрат [34].

Сучасні умови функціонування підприємств вимагають перегляду існуючої системи управління фінансовими ресурсами та адаптації її до сьогодення. При цьому метою адаптації є виживання та прийняття оптимальних управлінських рішень для подальшого функціонування підприємства.

Стабільність грошових потоків, забезпечення структурної ліквідності балансу, максимізація чистого грошового потоку та ліквідність активів підприємства - це все в сукупності стає основними завданнями системи адаптивного управління фінансовими ресурсами (рис. 1.2.).

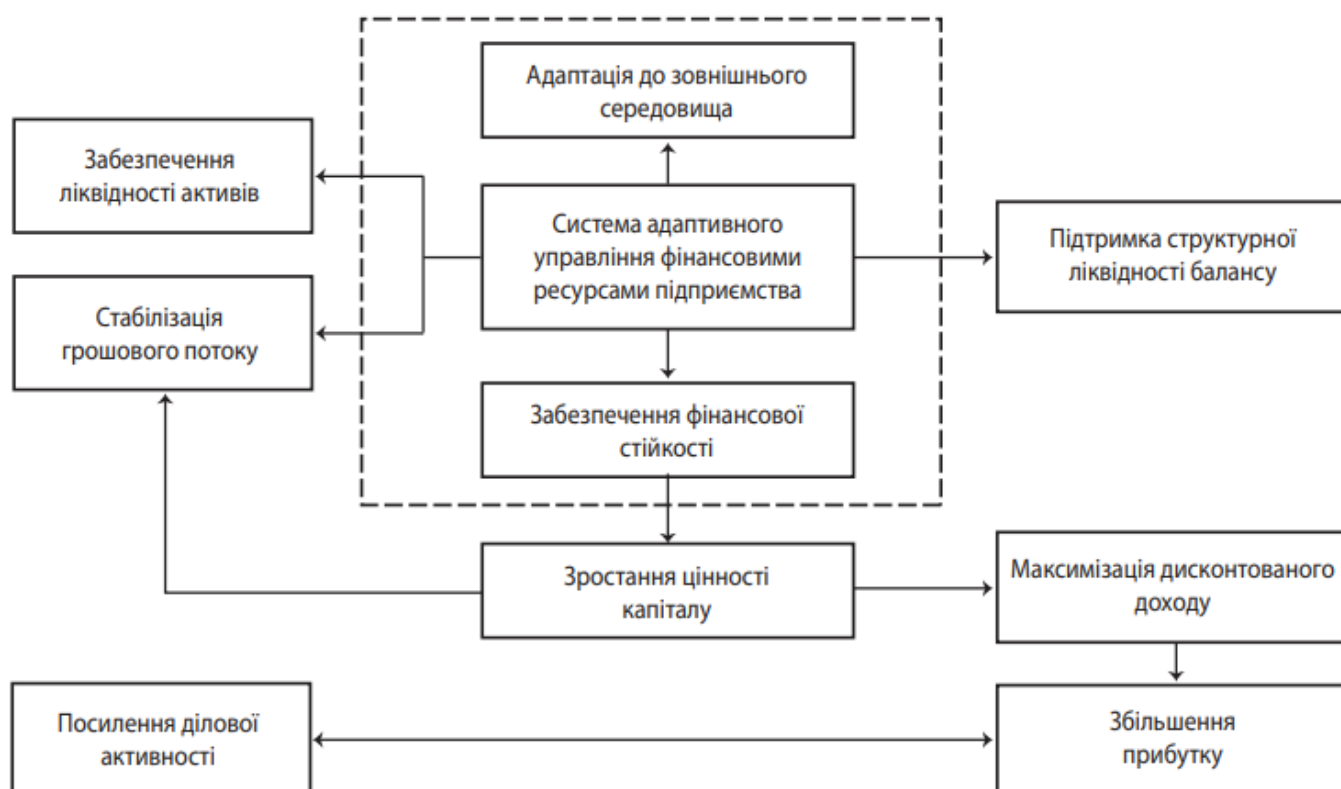

Рисунок 1.2 – Завдання системи адаптивного управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [38]

Зазначимо, що моделі управління фінансовими ресурсами, що застосовуються підприємствами різняться. У табл. 1.2. наведено основні з них.

Таблиця 1.2. Моделі управління фінансовими ресурсами підприємства

Назва моделі	Характеристика	Фактори, що визначають стан ресурсів
Інноваційна модель управління	полягає у плануванні та контролі цілей, потенціалу, заходів і ресурсів	витрати, збитки
Логічна модель управління фінансовими ресурсами	полягає у зіставленні фінансового потенціалу зі стратегічними цільовими орієнтирами і прийнятним рівнем ризику для забезпечення фінансової безпеки підприємства	фінансові ризики
Модель фінансового забезпечення стійкого зростання підприємства	полягає у регулюванні оптимальних темпів розвитку обсягу операційної діяльності	фінансові засоби

Джерело: узагальнено автором на основі [26, 31, 32]

Для того, щоб вибрати модель управління фінансовими ресурсами, яка найбільше підходить для вирішення завдань конкретного підприємства необхідно провести аналіз поточного фінансового стану та при виборі моделі, постановці цілей спиратись на отримані результати.

Таким чином, ефективне управління фінансовими ресурсами починається з аналізу - пошуку потрібної інформації, її обробці, аналізу та представлення результатів. На основі цього визначається стратегія фінансового менеджменту на певний період часу [17].

Управління фінансовими ресурсами здійснюється на декількох рівнях, що забезпечує досягнення поставлених цілей у різних періодах планування. Так, виділяють стратегічний рівень, тактичний та оперативний. На кожному з цих рівнів використовують різні інструменти, оскільки цілі відрізняються за способом досягнення, наповненням та змістом [21, 41].

Процес управління фінансовими ресурсами можна поділити на три великі напрями:

- проведення загального аналізу діяльності підприємства, дослідження його фінансового стану, зокрема оцінювання активів підприємства, вивчення їх складу та структури, а також джерел їх фінансування;
- детальне вивчення джерел забезпечення фінансовими ресурсами для ефективного управління ними;
- розподіл та забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів [1].

До найбільш частих цілей, що ставлять перед собою керівники підприємств є максимізація прибутків, підвищення ринкової вартості та капіталізації капіталу, збільшення рівня ділової активності та забезпечення конкурентоспроможності як товарів підприємств, так і самого підприємства в цілому. Наразі однією з важливих цілей є забезпечення можливості швидко адаптуватися до мінливого зовнішнього середовища [14, 18, 26].

На рис. 1.3. розгорнуто наведено ключову мету управління фінансовими ресурсами підприємства.

Рисунок 1.3 – Мета управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: узагальнено автором на основі [8, 35, 42, 43]

Підсумовуючи, зазначимо, що більшість науковців та практиків сходяться на тому, що вирішальним фактором результативної роботи підприємства будь-

якої форми власності, незалежно від розмірів та специфіки діяльності є ефективне управління фінансовими ресурсами [2, 7, 44].

Ефективність управління фінансовими ресурсами можна оцінити за допомогою аналізу формування та використання наявних як власних, так і залучених фінансових ресурсів. Фінансовий аналіз представляє собою певний набір розрахунків, що мають виконуватись у певній послідовності, в повному обсязі та на основі яких, фахівець може оцінити ефективність та якість процесів формування та використання фінансових ресурсів підприємства [16].

Частіш за все, ефективність визначається на основі співвідношення отриманого результату з витратами підприємства або ресурсами, що використовувались в процесі досягнення визначеного результату. У сучасному фінансовому менеджменті оцінювання здійснюється на основі коефіцієнтного аналізу. За класичною схемою на цьому етапі оцінюється ліквідність та платоспроможність підприємства, його фінансова стійкість, проводиться аналіз ділової активності, зокрема визначається оборотність активів, а також розраховуються показники рентабельності підприємства [13, 36].

Такий метод активно використовується на практиці, має свої позитивні якості, однак має і недоліки. Частіш за все, серед недоліків відмічають орієнтування виключно на поточні цілі і невраховування стратегічного аспекту при аналізі, а також ігнорування вартісного і часового аспектів використання фінансових ресурсів. Вважаємо, що доцільним буде доповнити коефіцієнтний метод фінансового аналізу розрахунками дисконтованого чистого грошового потоку, який частіш за все використовується виключно при оцінці інвестицій [11, 28]. Така пропозиція ґрунтується на тому, що при управлінні фінансовими ресурсами керівництву постійно доводиться обирати між альтернативними варіантами, зокрема визначати співвідношення між власними і позиковими ресурсами, оцінювати різні позикові джерела фінансування, визначати прийнятну для себе структуру цих джерел тощо.

Таким чином, вважаємо логічним для оцінювання альтернативних варіантів використання фінансових ресурсів розраховувати вибраний показник

ефективності, а далі порівнювати отримані результати з встановленим критерієм прийнятності. Перевагу отримує той варіант, який найбільш відповідає обраному критерію [33, 41].

Така система управління сприяє зростанню вартості бізнес-процесів, оптимізації прибутків та збільшенню сум отриманого в результаті діяльності чистого прибутку, а також забезпечує конкурентні переваги підприємства на ринку та його фінансову незалежність.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «НЕТКРЕКЕР»

2.1 Оцінка ефективності формування фінансових ресурсів підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «НЕТКРЕКЕР» зареєстровано в Україні у 2006 році і є одним із більш ніж 30 філій світового лідера у розробці програмного забезпечення компанії Technology NetCracker.

Technology NetCracker – світовий лідер у розробці та впровадженні програмного забезпечення для операторів зв'язку. Компанія має понад 20 років найбагатшого досвіду галузі, 8000 фахівців, тисяч успішних реалізацій та найвищого рівня стандартизації в галузі. Успіхи NetCracker неодноразово відзначалися найпрестижнішими нагородами галузі та визнані провідними телекомунікаційними аналітиками, включаючи Gartner, Analysys Mason та Stratecast. У співпраці з материнською компанією - японська корпорація NetCracker займає провідні посади на ринку інноваційних технологій SDN/NFV. Центри розвитку розташовані в Україні, Білорусі, Великобританії, Індії, США та Ізраїлі.

NetCracker має досвід, культуру та ресурси, щоб допомогти постачальникам послуг перетворити свій бізнес на процвітання в цифровій економіці. Інноваційні рішення, передові технології та послуги, орієнтовані на цінність, можуть допомогти постачальникам послуг виконувати свої цілі цифрової трансформації з цільовими результатами бізнесу, що забезпечують зростання та прибутковість.

Основні ключові принципи функціонування компанії:

1. Правильна стратегія відображає можливості попереду та кожен крок по дорозі. Рішення NetCracker розроблені для того, щоб допомогти забезпечити

економічну та операційну ефективність, яку обіцяє ефективна цифрова трансформація.

2. Розвиток бізнесу та операцій зі стратегією платформи допоможе прискорити цілі цифрової трансформації. Продукти NetCracker розроблені для постійного модернізації бізнес -та операційних середовищ у міру розвитку галузі.

3. Ініціативи трансформації в кінці допомагають узгодити стратегію, впровадження рішень та результати. За допомогою професійних послуг NetCracker очікуйте, що вчасно, результати бізнесу, орієнтовані на вартість.

ТОВ «НЕТКРЕКЕР» має два офіси у місті Київ та місті Суми. Відповідно до КВЕД основний вид діяльності:

62.01 Комп'ютерне програмування.

62.02 Консультування з питань інформатизації.

Розглянемо динаміку джерел фінансування підприємства, тобто основних складових пасиву балансу та основні показники фінансової стійкості підприємства.

Так, у таблиці 2.1 наведено динаміку складових пасиву балансу.

Констатуємо щорічне зростання джерел формування фінансових ресурсів підприємства. Так, якщо у 2018 році їх загальна вартість складала біля 1,6 млрд. грн, то у 2021 році підвищилась до 3,9 млрд. грн що свідчить про позитивні тенденції у розвитку підприємства. При цьому вартість власного капіталу та зобов'язань підприємства зростала нерівномірно.

За рахунок суми нерозподіленого прибутку сума власного капіталу у 2020 році сягнула 1,37 млрд. грн, що є найбільшим показником за весь період дослідження. Відповідно, у 2021 році сума власного капіталу зменшилась до 896 млн. грн, проте зросла сума зареєстрованого (пайового капіталу) на 3,4 млн. грн та додаткового капіталу у сумі 67,4 млн, який тільки з'явився у 2021 році.

До позитивних елементів слід також віднести і наявність довгострокових зобов'язань, вартість яких станом на кінець 2021 року складає 18 млн.грн.

Таблиця 2.1 – Динаміка елементів пасиву балансу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки, тис.грн

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,–	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Зареєстрований (пайовий) капітал	17 000	17 000	17 000	20 400	3 400	3 400
Капітал у дооцінках	15	15	13	8	-7	-5
Додатковий капітал	0	0	0	67 400	67 400	67 400
Резервний капітал	17 652	17 652	17 652	17 652	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	470 082	713 923	1 344 077	790 726	320 644	-553 351
Інші резерви	0	0	0	22	22	22
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	504 749	748 590	1 378 742	896 208	391 459	-482 534
Інші довгострокові зобов'язання	0	4 055	5 175	18 009	18 009	12 834
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	0	4 055	5 175	18 009	18 009	12 834
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	9 525	11 650	15 110	15 110	3 460
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	48 723	75 214	81 685	101054	52 331	19 369
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	38 930	59 075	99 682	110678	71 748	10 996
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	5 875	6 540	7 376	10 224	4 349	2 848
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	25 089	30 206	52 737	62 846	37 757	10 109
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	10 385	0	74	803 174	792 789	803 100
Поточні забезпечення	36 777	57 275	72 565	102476	65 699	29 911
Інші поточні зобов'язання	927774	1272788	1379856	1807001	879 227	427 145
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	1 093 553	1 510 623	1 705 625	3 012 563	1 919 010	1 306 938
Баланс	1 598 302	2 263 268	3 089 542	3 926 780	2 328 478	837 238

Джерело: згруповано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Для наочності відповідні розрахунки наведено на рисунку 2.1.

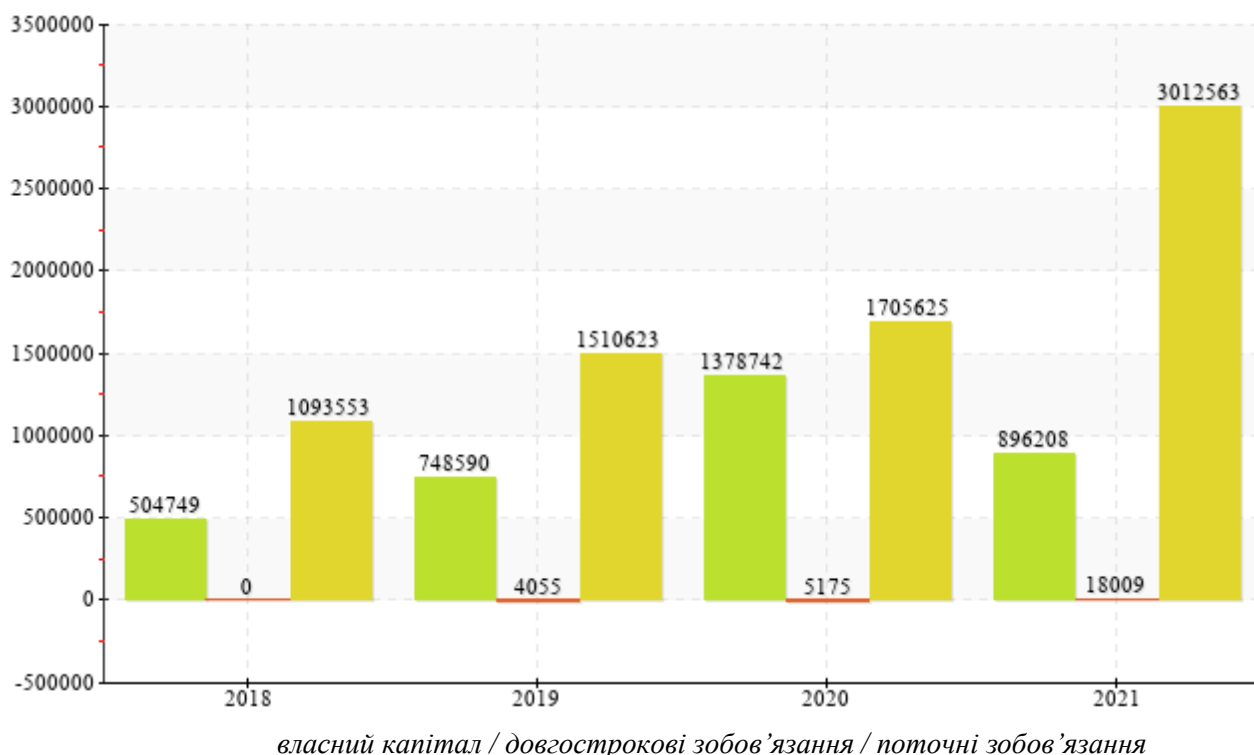

Рисунок 2.1 – Графічне відображення динаміка джерел фінансування ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки, тис.грн

Джерело: побудовано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

У свою чергу поточні зобов'язання представлені кредиторською заборгованістю за товари, роботи і послуги, сума якої зросла з 48 до 101 млн. грн за 2018-2021 роки; поточною кредиторською заборгованістю за розрахунками з учасниками, яка станом на кінець 2021 року складає 803 млн. грн на противагу 0 грн у 2019 році та іншим поточним зобов'язанням які зросли з 927 до 1807 млн. грн. Також слід відмітити доволі суттєву заборгованість по розрахунках з бюджетом. Так, якщо станом на кінець 2018 року вона складала 39,93 млн. грн, то у 2021 році підвищилась до 110 млн. грн. Але слід відмітити, що підприємство своєчасно і в повному обсязі розраховується за всіма податковим платежами та не має простроченої заборгованості.

Підсумовуючи зазначимо, що найбільш важливими факторами підвищення вартості залучених джерел фінансування ТОВ «НЕТКРЕКЕР» були:

- зареєстрований (пайовий) капітал (+20%);
- додатковий капітал (+67 400 тис. грн.);
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток) (+68,21%);
- інші резерви (+22 тис. грн.);
- інші довгострокові зобов'язання (+18 009 тис. грн.);
- поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (+15 110 тис. грн.);
- поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги (+107,41%);
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом (+184,3%);
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування (+74,03%);
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці (+150,49%);
- поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками (+7 633,98%);
- поточні забезпечення (+178,64%);
- інші поточні зобов'язання (+94,77%);

Найбільш важливими факторами зниження вартості залучених джерел фінансування ТОВ «НЕТКРЕКЕР» були:

- капітал у дооцінках (-46,67%);

Цікаво дослідити зміни у структурі фінансування підприємства, які відображено у таблиці 2.2.

Відмічаємо суттєві зміни у структурі джерел фінансування підприємства. Так, якщо у 2020 році за рахунок власного капіталу фінансувалось 44% діяльності підприємства, то вже у 2021 році цей відсоток зменшився до 22,8 і є найменшим за весь період.

Таблиця 2.2 – Динаміка структури елементів пасиву балансу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки, тис.грн

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Зареєстрований (пайовий) капітал	1,06	0,75	0,55	0,52	-0,54	-0,03
Додатковий капітал	0	0	0	1,72	1,72	1,72
Резервний капітал	1,1	0,78	0,57	0,45	-0,65	-0,12
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	29,41	31,54	43,5	20,14	-9,27	-23,36
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	31,58	33,08	44,63	22,82	-8,76	-21,81
Інші довгострокові зобов'язання	0	0,18	0,17	0,46	0,46	0,29
ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	0	0,18	0,17	0,46	0,46	0,29
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	0,42	0,38	0,38	0,38	0
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	3,05	3,32	2,64	2,57	-0,48	-0,07
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	2,44	2,61	3,23	2,82	0,38	-0,41
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	0,37	0,29	0,24	0,26	-0,11	0,02
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	1,57	1,33	1,71	1,6	0,03	-0,11
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	0,65	0	0	20,45	19,8	20,45
Поточні забезпечення	2,3	2,53	2,35	2,61	0,31	0,26
Інші поточні зобов'язання	58,05	56,24	44,66	46,02	-12,03	1,36
ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	68,42	66,75	55,21	76,72	8,3	21,51
Баланс	100	100	100	100	0	0

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Крім того, змінилась і структура поточних зобов'язань підприємства. Якщо у 2018 році питома вага інших поточних зобов'язань складала 58% то у 2021

зменшилась до 46%. При цьому питома вага кредиторської заборгованості по розрахунках з учасниками збільшилась фактично з 0 у 2018-2020 роках до 20,45% у 2021 році.

У межах 2% знаходиться питома вага кредиторської заборгованості за товари, роботи і послуги та розрахунках з бюджетом за весь період дослідження. Така суттєва трансформація пов'язана зі специфікою діяльності підприємств з розробки програмного забезпечення та взаємовідносинами всередині корпорації Technology NetCracker.

Стійкість фінансування розглянута нами за результатами групування складових капіталу підприємства (таблиця 3.3)

Таблиця 2.3 – Динаміка капіталу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» у розрізі тривалості використання за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Постійний капітал	504 749	748 590	1 378 742	896 208	391 459	-482 534
Сталі зобов'язання	0	4 055	5 175	18 009	18 009	12 834
Мобільні зобов'язання	1 093 553	1 510 623	1 705 625	3 012 563	1 919 010	1 306 938

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Слід відмітити, що мобільна частина капіталу переважає за весь період дослідження. Але якщо у 2020 році співвідношення постійного капіталу до мобільних зобов'язань 40% до 60%, то вже у 2021 році 25% до 75%. З одного боку це свідчить про підвищення фінансових ризиків у діяльності підприємства, а з іншого, зважаючи на фінансові результати, дозволяє ефективно використовувати наявні ресурси.

Зауважимо, що оцінка ефективності джерел фінансування підприємства проводиться з використанням показників фінансової стійкості. При чому виділяють часткові та загальні показники фінансової стійкості. Узагальнюючий показник фінансової стійкості наведено нами у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Динаміка узагальнюючого показника фінансової стійкості ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,–	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Власний капітал та резерви	504 749	748 590	1 378 742	896 208	391 459	-482 534
Необоротні активи	67 012	117 015	174 051	299 036	232 024	124 985
Власні обігові кошти	437 737	631 575	1 204 691	597 172	159 435	-607 519
Довгострокові зобов'язання	0	4 055	5 175	18 009	18 009	12 834
Наявність власних обігових коштів та довгострокових джерел для фінансування запасів	437 737	635 630	1 209 866	615 181	177 444	-594 685
Короткострокові зобов'язання	1 093 553	1 510 623	1 705 625	3 012 563	1 919 010	1 306 938
Наявність власних обігових коштів, короткострокових та довгострокових джерел для фінансування запасів	1 531 290	2 146 253	2 915 491	3 627 744	2 096 454	712 253
Загальна сума запасів	456	1 601	1 961	2 973	2 517	1 012
Надлишок (+), недостача власних обігових коштів для формування запасів	437 281	629 974	1 202 730	594 199	156 918	-608 531
Надлишок (+), недостача власних обігових коштів та довгострокових джерел для формування запасів	437 281	634 029	1 207 905	612 208	174 927	-595 697
Надлишок (+), недостача власних обігових коштів та короткострокових і довгострокових джерел для формування запасів	1 530 834	2 144 652	2 913 530	3 624 771	2 093 937	711 241

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Слід відмітити абсолютну стійкість фінансового стану підприємства, оскільки за весь період дослідження власні обігові кошти значно перевищують загальну суму запасів. Це також обумовлюється специфікою діяльності ІТ-підприємств та відсутністю необхідності тримати значні суми запасів.

Динаміка часткових показників фінансової стійкості наведена у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Власні обігові кошти, тис. грн.	437 737	631 575	1 204 691	597 172	159 435	-607 519
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,29	0,29	0,41	0,16	-0,13	-0,25
Маневреність власних оборотних коштів	3,17	2,98	1,72	3,77	0,6	2,05
Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами запасів	959,95	394,49	614,32	200,87	-759,08	-413,45
Коефіцієнт фінансової автономії	0,32	0,33	0,45	0,23	-0,09	-0,22
Коефіцієнт фінансової залежності	3,17	3,02	2,24	4,38	1,21	2,14
Коефіцієнт фінансового левериджу	2,17	2,02	1,24	3,38	1,21	2,14
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,87	0,84	0,87	0,67	-0,2	-0,2
Коефіцієнт короткострокової заборгованості	1	1	1	0,99	-0,01	-0,01
Коефіцієнт фінансової стійкості (покриття інвестицій)	0,32	0,33	0,45	0,23	-0,09	-0,22
Коефіцієнт мобільності активів	22,85	18,34	16,75	12,13	-10,72	-4,62

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Так слід відмітити, що лише 16% оборотних активів припадає на власні кошти, що є доволі низьким показником, особливо якщо порівнювати з 29% у 2018 та 2019 роках та 41% у 2020 році. Власні обігові кошти характеризуються високим рівнем маневреності, що відображає відповідний коефіцієнт (3,77). Показник фінансового левериджу і фінансової залежності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» також знаходиться поза нормативними межами і фіксує високу залежність від зовнішніх постачальників фінансових ресурсів. Надалі необхідно стежити за

дотриманням прийняттого співвідношення між власним капіталом і позиковими засобами, що дозволить отримати кращу оцінку кредитоспроможності, а значить і скоротити витрати, пов'язані із залученням додаткових фінансових ресурсів на платній основі. На кожну гривню власного капіталу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» припадає 4,38 гривень пасивів. У ТОВ «НЕТКРЕКЕР» було на момент складання звітності 3,38 гривень зобов'язань на кожну гривню власного.

Індикатор маневреності власного капіталу свідчить про високий рівень фінансової гнучкості цього джерела фінансування активів підприємства. На кінець 2021 р. значення дорівнює 67%.

У своїй політиці залучення зобов'язань в якості джерел фінансування, як можна судити із показника короткострокової заборгованості, підприємство робить акцент на короткострокових боргах, що дозволяє залишатися більш маневреним, залучати і платити за кошти лише в разі потреби. З іншого боку, якщо підприємству буде обмежено доступ до такої короткострокової заборгованості, то воно не зможе забезпечити стійкість господарських процесів. Поточні зобов'язання формували 99% зобов'язань в 2021 р. За 2018 - 2021 рр. індикатор ТОВ «НЕТКРЕКЕР» знизився на 0,01.

В цілому показники фінансової автономії і фінансової залежності говорять про те, що станом на кінець 2021 року підприємство залежне від зовнішніх джерел фінансування, проте цей факт не перешкоджає ефективному розвитку ТОВ «НЕТКРЕКЕР» і пов'язаний з виплатою сум чистого прибутку засновникам материнської компанії. Надалі розглянемо напрямки використання сформованих фінансових ресурсів.

2.2 Напрямки використання фінансових ресурсів ТОВ «НЕТКРЕКЕР»

Сформовані фінансові ресурси використовуються в процесі фінансово-господарської діяльності з метою реалізації місії підприємства та отримання позитивного фінансового результату. В активі звіту про фінансовий стан відображено динаміку оборотних та необоротних активів підприємства.

Динаміку по ТОВ «НЕТКРЕКЕР» представлено у таблиці 2.6 та проілюстровано на рисунку 2.2.

Таблиця 2.6 – Динаміка складових активу балансу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Нематеріальні активи	37 612	58 070	56 238	64 903	27 291	8 665
Незавершені капітальні інвестиції	699	2 778	474	4 433	3 734	3 959
Основні засоби:	28 701	49 258	67 455	82 558	53 857	15 103
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	6 909	45 145	93 909	93 909	48 764
Відстрочені податкові активи	0	0	4 739	9 049	9 049	4 310
Інші необоротні активи	0	0	0	44 184	44 184	44 184
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	67 012	117 015	174 051	299 036	232 024	124 985
Виробничі запаси	456	1 601	1 961	2 973	2 517	1 012
Запаси	456	1 601	1 961	2 973	2 517	1 012
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	7	40	49 624	51 532	51 525	1 908
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	6 060	3 955	2 135	2 982	-3 078	847
Дебіторська заборгованість з нарахований доходів	4 274	6 016	13 794	17 919	13 645	4 125
Інша поточна дебіторська заборгованість	133 409	201 401	776 628	1 299 249	1 165 840	522 621
Поточні фінансові інвестиції	0	49 000	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1 387 084	1 884 240	2 070 788	2 251 920	864 836	181 132
Витрати майбутніх періодів	0	0	561	1 169	1 169	608
ОБОРОТНІ АКТИВИ	1 531 290	2 146 253	2 915 491	3 627 744	2 096 454	712 253
БАЛАНС	1 598 302	2 263 268	3 089 542	3 926 780	2 328 478	837 238

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Відмічаємо, що для ІТ-підприємств характерно наявність нематеріальних активів у вигляді відповідного програмного забезпечення, що використовується при наданні послуг з розробки сучасних ІТ-рішень. Так, станом на кінець 2021 року їх вартість складає 64,9 млн. грн що на 27 млн. грн більше рівня 2018 року.

Зростає і залишкова вартість основних засобів з 28,7 млн. грн у 2018 році до 82,5 млн. грн у 2021 році.

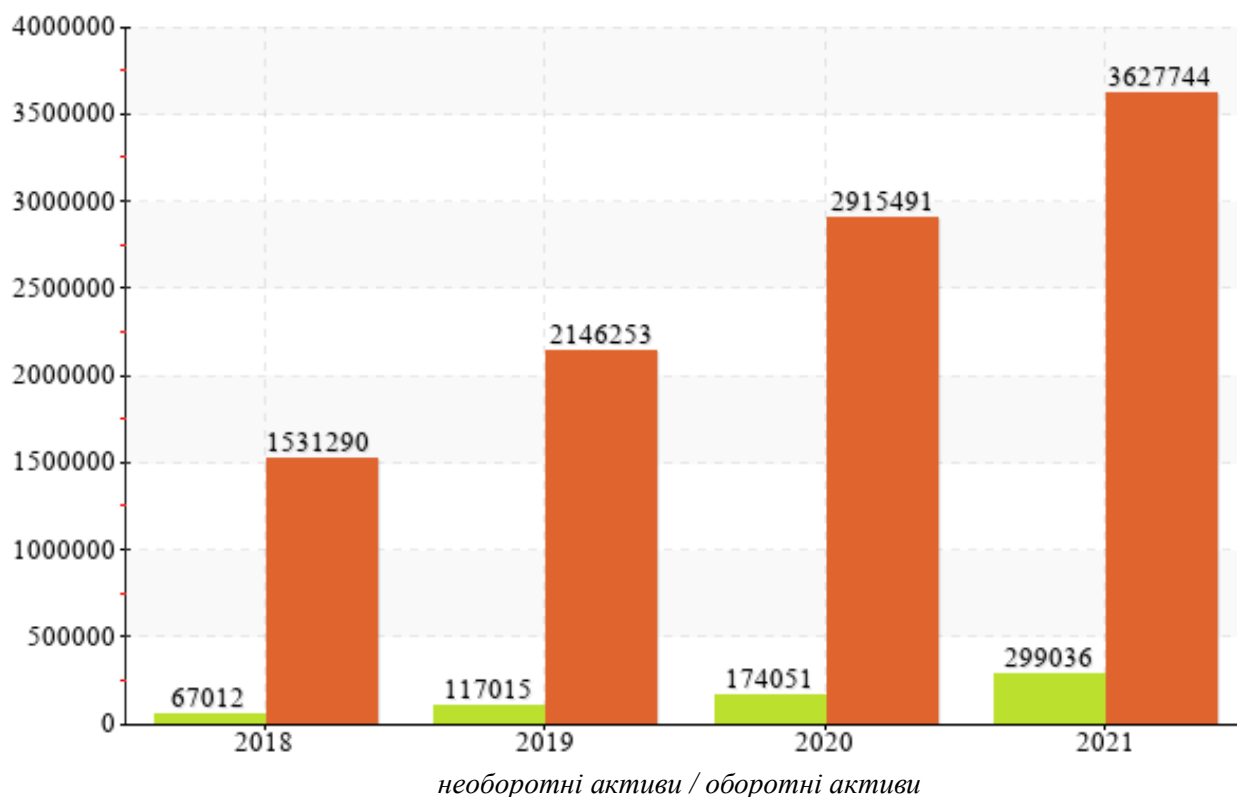

Рисунок 2.2 – Графічне відображення складових активу балансу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Джерело: побудовано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Відмічаємо і також наявність довгострокової дебіторської заборгованості на рівні 93,9 млн. грн. В цілому вартість необоротних активів зросла з 67 млн. грн до 299 млн. грн у 2021 році.

Розглядаючи оборотні активи необхідно відмітити великі значення показників іншої поточної дебіторської заборгованості та грошових коштів та їх еквівалентів. Так, сума іншої поточної дебіторської заборгованості зросла з 133 до 1299 тис. грн, тобто майже у 10 разів, а грошові кошти та їх еквіваленти з 1,3 млрд. грн до 2,25 млрд грн. Загальна сума оборотних активів за період дослідження зросла на 2,1 млрд. грн і станом на кінець 2021 року складає 3,627

млрд. грн. Наступні елементи активів ТОВ «НЕТКРЕКЕР» здійснювали стимулюючий вплив на розмір загальної суми:

- виробничі запаси (+551,97%);
- запаси (+551,97%);
- дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (+736 071,43%);
- дебіторська заборгованість з нарахованих доходів (+319,26%);
- інша поточна дебіторська заборгованість (+873,88%);
- гроші та їх еквіваленти (+62,35%);
- витрати майбутніх періодів (+1 169 тис. грн.);
- нематеріальні активи (+72,56%);
- незавершені капітальні інвестиції (+534,19%);
- основні засоби: (+187,65%);
- довгострокова дебіторська заборгованість (+93 909 тис. грн.);
- відстрочені податкові активи (+9 049 тис. грн.);
- інші необоротні активи (+44 184 тис. грн.);

Негативно впливали на суму такі елементи активів ТОВ «НЕТКРЕКЕР»:

- дебіторська заборгованість за виданими авансами (-50,79%).

Все це відобразилось на структурі активів, що і відображено у таблиці 2.7 та проілюстровано на рисунку 2.3.

Констатуємо, що у структурі активів відбулись певні зміни. Так, якщо у 2018 році на необоротні активи припадало 4,19% то за рахунок збільшення нематеріальних активів, основних засобів та дебіторської заборгованості їх питома вага збільшилась до 7,62%. Відповідно питома вага оборотних активів зменшилась з 95,8% до 92,3%. Така структура активів є доволі незвичною для практики фінансово-господарської діяльності, проте ще раз підкреслено, що вона відображає специфіку діяльності підприємства та в цілому характеризує значний потенціал ІТ-сектору в Україні.

Наступні оборотні активи займали відчутну частину в балансі підприємства за 2021 рік:

- інша поточна дебіторська заборгованість (частка дорівнює 33,09%);
- гроші та їх еквіваленти (частка дорівнює 57,35%).

Підприємство залишається досить гнучким, здатним адаптуватися до динамічного середовища, адже частка основних засобів є низькою і становить 2,1%. Це означає, що в разі зміни ринкової ситуації, зниження попиту на послуги, ТОВ «НЕТКРЕКЕР» зможе швидко перебудувати свої процеси для того, щоб змінити напрямок діяльності на більш привабливий і маржинальний.

Таблиця 2.7 – Динаміка структури складових активу балансу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., %

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Нематеріальні активи	2,35	2,57	1,82	1,65	-0,7	-0,17
Незавершені капітальні інвестиції	0,04	0,12	0,02	0,11	0,07	0,09
Основні засоби:	1,8	2,18	2,18	2,1	0,3	-0,08
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0,31	1,46	2,39	2,39	0,93
Відстрочені податкові активи	0	0	0,15	0,23	0,23	0,08
Інші необоротні активи	0	0	0	1,13	1,13	1,13
НЕОБОРОТНІ АКТИВИ	4,19	5,17	5,63	7,62	3,43	1,99
Виробничі запаси	0,03	0,07	0,06	0,08	0,05	0,02
Запаси	0,03	0,07	0,06	0,08	0,05	0,02
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	0	0	1,61	1,31	1,31	-0,3
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	0,38	0,17	0,07	0,08	-0,3	0,01
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	0,27	0,27	0,45	0,46	0,19	0,01
Інша поточна дебіторська заборгованість	8,35	8,9	25,14	33,09	24,74	7,95
Поточні фінансові інвестиції	0	2,17	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	86,78	83,25	67,03	57,35	-29,43	-9,68
Витрати майбутніх періодів	0	0	0,02	0,03	0,03	0,01
ОБОРОТНІ АКТИВИ	95,81	94,83	94,37	92,38	-3,43	-1,99
БАЛАНС	100	100	100	100	0	0

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

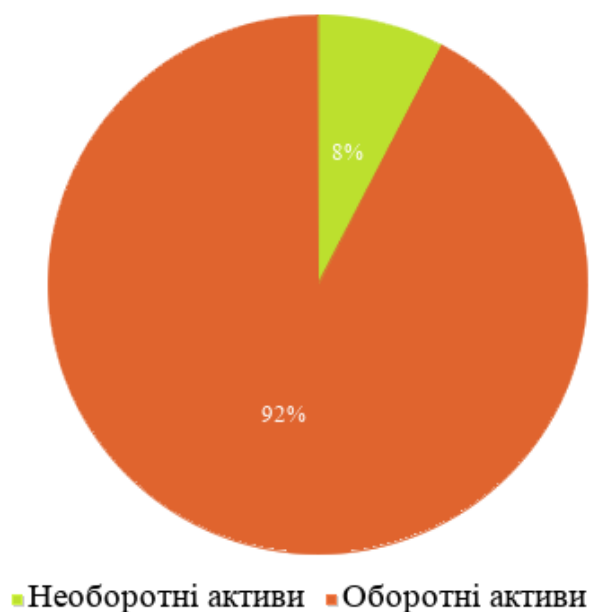

Рисунок 2.3 – Графічне відображення структури активу балансу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» 2021 рік, %;

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Про ефективність бізнес-моделі по управління розподілом джерел фінансування можна судити з динаміки чистих активів і майна підприємства, що і відображено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка чистих активів ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис.грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Необоротні активи	67 012	117 015	174 051	299 036	232 024	124 985
Оборотні активи	1531290	2146253	2915491	3627744	2096454	712 253
Довгострокові зобов'язання	0	4 055	5 175	18 009	18 009	12 834
Короткострокові зобов'язання	1093553	1510623	1705625	3012563	1919010	1306938
Всього чистих активів	504 749	748 590	1378742	896 208	391 459	-482 534

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Відмічаємо позитивну динаміку чистих активів ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2020 роки. Так, у 2021 році сума чистих активів дещо знизилась (на 782 млн. грн), проте вона на 77% більше рівня 2018 року. Все це говорить про високу ефективність формування активів підприємства.

І нарешті у таблиці 2.9 розглянемо динаміку елементів майна підприємства за 2018-2021 роки.

Таблиця 2.9 – Динаміка елементів майна ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Розрахунково-грошова частина майна	1 530 834	2 151 561	2 963 414	3 727 729	2 196 895	764 315
Товарна частина майна	0	0	0	0	0	0
Виробнича частина майна	29 856	53 637	69 890	134 148	104 292	64 258
Нематеріальне майно	37 612	58 070	56 238	64 903	27 291	8 665
Всього	1 598 302	2 263 268	3 089 542	3 926 780	2 328 478	837 238

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Відмічаємо, що найбільшу питому вагу складає розрахунково-грошова частина майна, що відображає специфіку діяльності ІТ- підприємств. Виробнича частина майна займає менше 3,5 відсотків у загальній структурі майна підприємства, а товарна частина взагалі відсутня.

Таким чином можна констатувати високу ефективність використання сформованих фінансових ресурсів ТОВ «НЕТКРЕКЕР». Проте з іншого боку великі суми дебіторської заборгованості та коштів на розрахунковому рахунку вказують про доцільність розробки загальної стратегії управління оборотними активами з метою максимізації фінансового результату та отримання додаткового фінансово-інвестиційного доходу від розміщення тимчасово вільних коштів.

Надалі розглянемо фінансові результати діяльності підприємства та розрахуємо основні показники, що характеризують ліквідність, платоспроможність і ділову активність підприємства

2.3 Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів ТОВ «НЕТКРЕКЕР»

Оцінюючи ефективність управління у першу чергу необхідно звертати увагу на фінансові результати діяльності. Позитивний фінансовий результат у вигляді чистого прибутку свідчить про високу ефективність управління фінансовими ресурсами на підприємстві, і навпаки – негативний, у вигляді збитку свідчить про необхідність трансформації системи управління фінансовими ресурсами на підприємстві.

Так, у таблиці 2.10 наведено складові звіту про фінансові результати діяльності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 роки.

Констатуємо позитивну динаміку основних показників звіту про фінансові результати. У 2018 р. ТОВ «НЕТКРЕКЕР» сформувало обсяг виручки в розмірі 2 043 578 тис. грн. На кінець періоду дослідження (2021 р.) виручка становить 4 889 357 тис. грн., що на 139,25% більше показника на початок періоду аналізу. Це вказує на здатність підприємства використовувати наявні конкурентні переваги та задовольняти потреби свого цільового сегменту ринку. Валовий прибуток ТОВ «НЕТКРЕКЕР» був додатнім на кінець 2021 р. і становив 2 457 591 тис. грн. проти 909 813 в 2018 році, що вказує на ефективність фінансового менеджменту на підприємстві та дозволяє створювати значну додану вартість в рамках операційної діяльності.

Фінансовий результат від операційної діяльності станом на кінець 2021 року складає майже 1,95 млрд. грн., що майже у 4 рази більше рівня 2018 року. Тобто темпи зростання фінансового результату від операційної діяльності перевищують темпи зростання чистого доходу від реалізації продукції. Слід

відмітити, що підприємство також отримує фінансові доходи від розміщення коштів на розрахунковому рахунку банку.

Таблиця 2.10 – Динаміка елементів звіту про фінансові результати ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2 043 578	2 642 355	3 858 804	4 889 357	2 845 779	1 030 553
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1 133 765	1 359 322	1 861 885	2 431 766	1 298 001	569 881
Валовий прибуток (збиток)	909 813	1 283 033	1 996 919	2 457 591	1 547 778	460 672
Інші операційні доходи	95 168	87 107	19 520	14 785	-80 383	-4 735
Адміністративні витрати	226 818	293 293	322 784	365 553	138 735	42 769
Витрати на збут	132 994	158 569	103 763	117 908	-15 086	14 145
Інші операційні витрати	97 352	90 235	25 458	44 747	-52 605	19 289
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток)	547 817	828 043	1 564 434	1 944 168	1 396 351	379 734
Інші фінансові доходи	41 098	72 059	75 324	26 971	-14 127	-48 353
Інші доходи	0	0	395	2 146	2 146	1 751
Фінансові витрати	0	2 237	2 106	2 014	2 014	-92
Інші витрати	6	1 982	487	77	71	-410
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	588 909	895 883	1 637 560	1 971 194	1 382 285	333 634
Витрати (дохід) з податку на прибуток	118 827	182 042	293 485	354 831	236 004	61 346
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	470 082	713 841	1 344 075	1 616 363	1 146 281	272 288

Джерело: розраховано за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Причому у 2019 та 2020 роках підприємство отримало більше 70 млн. грн доходу на противагу 26 млн. грн у 2021 році. Не зважаючи на це, чистий фінансовий результат зріс з 470 млн. грн до 1,61 млрд. грн, що за темпами вище

чистого доходу. Чистий прибуток на 60% перевищує собівартість наданих послуг, що говорить про високу додану вартість у діяльності ТОВ «НЕТКРЕКЕР». Підприємство є платником податку на прибуток, сума якого у 2021 році склала більше 354 млн. грн.

Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства є найбільш важливим індикатором, що свідчить про здатність підприємства створювати додану вартість, займати стійке ринкове становище за рахунок реалізації якісних бізнес-процесів. Чистий прибуток формується під впливом усіх управлінських рішень, які були зроблені протягом періоду аналізу, а також об'єктивних зовнішніх і внутрішніх процесів. Позитивна динаміка показника ТОВ «НЕТКРЕКЕР» (приріст 243,85%) говорить про здатність нарощувати обсяг залученого капіталу власників і стійко функціонувати протягом тривалого періоду часу на ринку.

Динаміка фінансового результату діяльності підприємства відображена на рисунку 2.4.

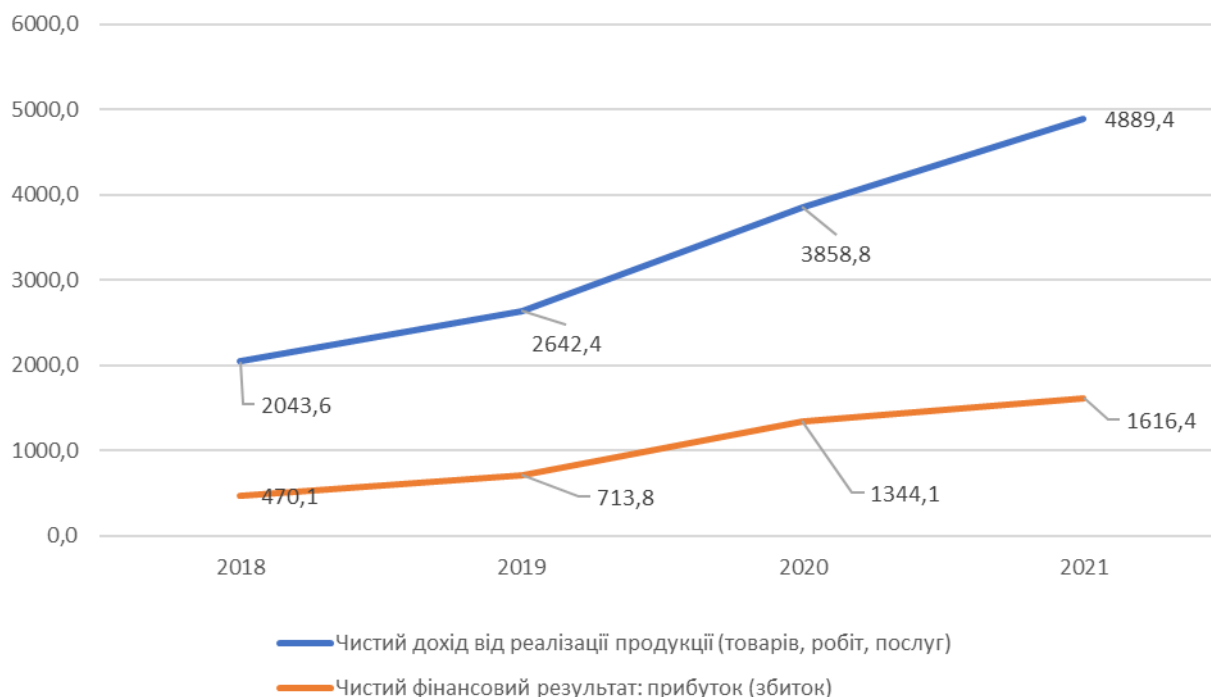

Рисунок 2.4 – Графічне відображення динаміки чистого доходу та чистого прибутку ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки

Джерело: побудовано за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Пересидимо до розгляду основних показників, що характеризують фінансове становище підприємства. У таблиці 2.11 наведено вихідні дані для оцінки ліквідності балансу підприємства

Таблиця 2.11 – Динаміка згрупованих показників оцінки ліквідності балансу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
A1 (грошові кошти і поточні фінансові інвестиції)	1 387 084	1 933 240	2 070 788	2 251 920	864 836	181 132
A2 (короткострокова дебіторська заборгованість)	143 750	211 412	842 181	1 371 682	1 227 932	529 501
A3 (запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів)	456	1 601	2 522	4 142	3 686	1 620
A4 (необоротні активи)	67 012	117 015	174 051	299 036	232 024	124 985
П1 (поточна кредиторська заборгованість)	165 779	237 835	325 769	1 205 562	1 039 783	879 793
П2 (короткострокові кредити банків, доходи майбутніх періодів, інші поточні зобов'язання)	927 774	1 272 788	1 379 856	1 807 001	879 227	427 145
П3 (довгострокові зобов'язання і забезпечення)	0	4 055	5 175	18 009	18 009	12 834
П4 (власний капітал та інше)	504 749	748 590	1 378 742	896 208	391 459	-482 534
A1-П1	1 221 305	1 695 405	1 745 019	1 046 358	-174 947	-698 661
A2-П2	-784 024	-1 061 376	-537 675	-435 319	348 705	102 356
A3-П3	456	-2 454	-2 653	-13 867	-14 323	-11 214
A4-П4	-437 737	-631 575	-1 204 691	-597 172	-159 435	607 519
$\Delta AП1 = A1-П1$	1 221 305	1 695 405	1 745 019	1 046 358	-174 947	-698 661
$\Delta AП2=A2-П2 + \Delta AП1$	437 281	634 029	1 207 344	611 039	173 758	-596 305
$\Delta AП3=A3-П3 + \Delta AП2$	437 737	631 575	1 204 691	597 172	159 435	-607 519
$\Delta AП4=A4-П4 + \Delta AП3$	0	0	0	0	0	0

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Констатуємо, що за весь період дослідження сума найбільш ліквідних активів (А1) перевищує суму поточних зобов'язань (П1) що говорить про високий ступінь ліквідності активів балансу.

На кінець періоду дослідження рівень платоспроможності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» є високим, адже активи і джерела фінансування є збалансованими за термінами. Це означає, що в разі необхідності підприємство зможе своєчасно погасити наявні зобов'язання. У підприємства на 1 046 358 тис. грн. більше найбільш ліквідних активів, ніж найбільш термінових зобов'язань. Тому можна стверджувати, що в разі, якщо вартість і якість активів оцінені адекватно, то проблем з платоспроможністю протягом найближчого року не виникне.

Цікавими є результати аналізу часткових показників ліквідності та їх відповідності теоретично-рекомендованим значенням, що і проілюстровано на рисунку 2.5

Таблиця 2.12 – Динаміка показників ліквідності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Коефіцієнт поточної ліквідності (покриття)	1,4	1,42	1,71	1,2	-0,2	-0,51
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,4	1,42	1,71	1,2	-0,2	-0,51
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,27	1,25	1,21	0,75	-0,52	-0,46
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	1,11	1,17	3,33	1,24	0,13	-2,09

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Незважаючи на негативну динаміку показників поточної, швидкої та абсолютної ліквідності у 2018-2021 роках, переважна більшість з них відповідає

теоретично-рекомендованим значенням. Так, заслуговує на увагу показник абсолютної ліквідності, який у 4-5 разів перевищує рекомендоване значення 0,2. Станом на кінець 2021 року на одну гривню термінових зобов'язань припадає 75 копійок найбільш ліквідних активів, що є доволі високим показником. Заслуговує на увагу і показник швидкої ліквідності, який також за весь період дослідження більше теоретично-рекомендованого значення на рівні 0,8-1. Найбільше значення у 2020 році на рівні 1,7, найменше у 2021 році – на рівні 1,2.

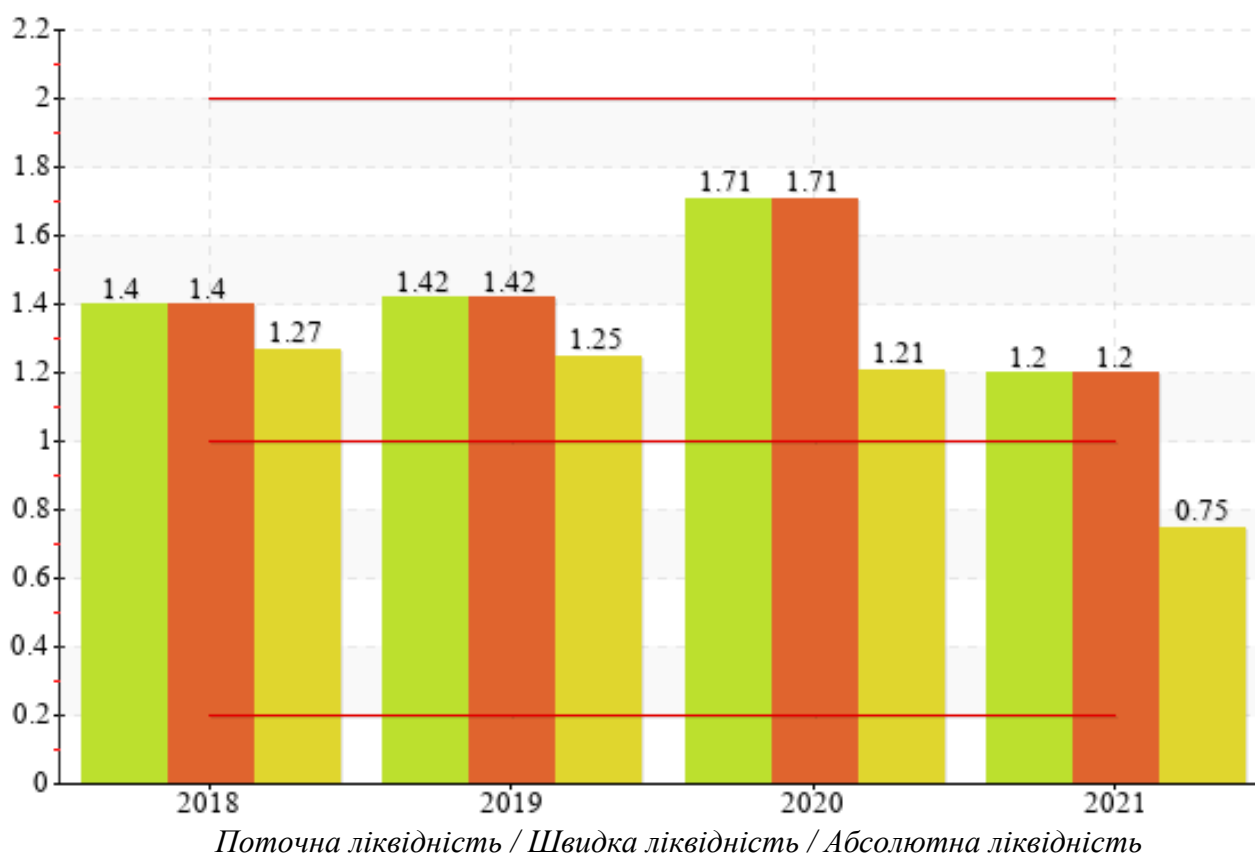

Рисунок 2.5 – Графічне відображення динаміки показників ліквідності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр.

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Також слід відмітити різнопланову динаміку показника співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Так, якщо у 2020 році на 1 гривню кредиторської заборгованості припадало 3,33 гривні

дебіторської, то у 2018-20,19 та 2021 роках це значення наближається до оптимального (один до одного) і відповідно складає 1,11 у 218 році та 1,24 у 2021 році. Відволікання значних фінансових ресурсів на фінансування дебіторів зазвичай негативно позначається на фінансовому становищі підприємства, проте ТОВ «НЕТКРЕКЕР» зберігає позитивну тенденцію формування фінансового результату за весь період дослідження.

Розглянемо і основні показники платоспроможності у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Динаміка показників платоспроможності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Загальний ступінь платоспроможності, міс.	6,42	6,88	5,32	7,44	1,02	2,12
Коефіцієнт заборгованості за позиками та кредитами банків, міс.	0	0	0	0	0	0
Коефіцієнт заборгованості за кредиторською заборгованістю, міс.	0,76	0,82	0,79	2,71	1,95	1,92
Коефіцієнт покриття відсотків	-	401,48	778,57	979,75	-	201,18

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

Відмічаємо, що із року у рік підвищується загальний ступінь платоспроможності підприємства. Так, якщо у 2018 році платоспроможність гарантована на протязі 6 місяців і 12 днів, то вже станом на кінець 2021 року цей показник підвищився до 7 місяців і 14 днів. Тобто протягом зазначеного періоду підприємство може самостійно фінансувати свою діяльність без залучення додаткових фінансових ресурсів. Відсутність зовнішнього фінансування станом на звітну дату визначає відсутність заборгованості за позиками і кредитами.

Значні обсяги кредиторської заборгованості, частина яких пояснюється розрахунками з материнською компанією, зумовлює зростання терміну

погашення кредиторської заборгованості. Так, якщо у 2018 році він складає 22 дні, то у 2021 році підвищився до 82 днів. Проте в цілому можна констатувати високий рівень платоспроможності підприємства. ТОВ «НЕТКРЕКЕР» здатне своєчасно і в повній мірі виконати процентні зобов'язання згідно з кредитною угодою, про що свідчить коефіцієнт покриття відсотків. На кожен гривню відсотків до сплати у компанії є 979,75 гривень ЕВІТ (прибуток до оподаткування і виплати відсотків) в 2021 р.

Завершимо аналіз розглядом показників ділової активності, що і представлено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Динаміка показників ділової активності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018 - 2021 рр.

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,–		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Оборотність власного капіталу, обороти	4,22	3,63	4,3	-0,59	0,67	0,08
Оборотність активів, коефіцієнт трансформації, обороти	1,37	1,44	1,39	0,07	-0,05	0,02
Фондовіддача, обороти	67,79	66,12	65,19	-1,67	-0,93	-2,6
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, обороти	1,44	1,52	1,49	0,08	-0,03	0,05
Період одного обороту оборотних активів, днів	250,52	236,11	240,89	-14,41	4,78	-9,63
Коефіцієнт оборотності запасів, обороти	1321,65	1045,42	985,72	-276,23	-59,7	-335,93
Період одного обороту запасів, днів	0,27	0,34	0,37	0,07	0,03	0,1
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, обороти	14,88	7,33	4,42	-7,55	-2,91	-10,46
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	24,19	49,15	81,5	24,96	32,35	57,31
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, обороти	8,78	8,58	3,59	-0,2	-4,99	-5,19
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	40,99	41,93	100,39	0,94	58,46	59,4
Період виробничого циклу, днів	0,27	0,34	0,37	0,07	0,03	0,1
Період операційного циклу, днів	24,47	49,49	81,87	25,02	32,38	57,4
Період фінансового циклу, днів	-	7,56	-	7,56	-7,56	-

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» за 2018-2021 роки

З загального аналізу ділової активності слід зробити висновок, що показники звіту про фінансові результати зростають більш високими темпами ніж показники звіту про фінансове становище підприємства.

Показники оборотності власного капіталу, трансформації та фондівіддачі знаходяться на одному рівні за весь період дослідження 2019-2021 роки. Показник оборотності оборотних активів зменшився на 10 днів порівняно з 2019 роком, проте значно зменшились показники оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Так, якщо у 2019 році середній термін погашення дебіторської заборгованості складав 24 дні, то у 2021 році підвищився до 81 дня. А відповідно термін погашення кредиторської заборгованості збільшився з 40 днів у 2019 році до 100 днів у 2021 році. Збільшується також період виробничого і операційного циклів на підприємстві.

Фактором підвищення оборотності капіталу власників є зростання чистого доходу підприємства, хоча середня вартість власного капіталу підвищилася, що мало негативний вплив на результативний показник. Але все ж дія першого фактору була більш відчутною в 2018 - 2021 рр. Кожна гривня ТОВ «НЕТКРЕКЕР» забезпечила отримання 1,39 гривень припливу коштів від продажу товарів і послуг протягом 2021 р.

Дебіторська заборгованість ТОВ «НЕТКРЕКЕР» здійснила 4,42 оборотів в рік, а період інкасації заборгованості дорівнює 81,5 днів. Клієнти при отриманні товарів і послуг підприємства, постачальники при отриманні авансів, інші дебітори відволікають у компанії пропорційно більші суми коштів на кінець періоду дослідження, що призвело до зниження оборотності цього елементу активу на 10,46.

Період, протягом якого вкладені кошти ТОВ «НЕТКРЕКЕР» після проходження стадії формування матеріальних запасів, їх перетворення в готову продукцію і послуги, погашення дебіторської заборгованості перетворювалися назад в грошові кошти, дорівнює 81,87 дням. Виявлене розтягування тривалості операційного циклу на 57,4 днів вказує на деяке зниження якості операційного процесу ТОВ «НЕТКРЕКЕР». Показник фінансового циклу, який враховує також

кредиторську заборгованість, дорівнює 18,53 дням. Період фінансового циклу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» знаходиться нижче нуля, що свідчить про можливі проблеми з платоспроможністю. Важливо своєчасно відповідати за зобов'язаннями перед постачальниками та іншими партнерами, що дозволить забезпечити високий рівень довіри і мінімальний ризик зупинки операційного процесу через неможливість отримати доступ до необхідних матеріальних і інших ресурсів.

В цілому підсумовуючи проведені дослідження слід констатувати про високу ефективність формування і використання фінансових ресурсів на підприємстві, проте на наше переконання велику увагу слід приділити формуванню фінансових результатів діяльності підприємства, як одного з основних джерел формування фінансових ресурсів, оптимізації системи оподаткування та управління дебіторською заборгованістю, що і буде надалі розглянуто.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ТОВ «НЕТКРЕКЕР»

3.1 Максимізація чистого прибутку як основне джерело формування фінансових ресурсів підприємства

За результатами проведених досліджень ми можемо констатувати, що одним із основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства є чистий прибуток, який спрямовується на поповнення власного капіталу та використовується для стимулювання ефективної роботи найманого персоналу.

Тому з метою виявлення факторів, що впливають на формування чистого прибутку і максимізацію рентабельності підприємства нами пропонується провести факторний аналіз рентабельності з метою виокремлення окремих тригерів фінансово-економічного розвитку підприємства.

Перед тим, як розглядати факторний аналіз рентабельності проведемо оцінку динаміки доходів та витрат, а також структурних змін у їх формуванні.

Таблиця 3.1 – Динаміка доходів ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 рр., тис.грн

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2 043 578	2 642 355	3 858 804	4 889 357	2 845 779	1 030 553
Інші операційні доходи	95 168	87 107	19 520	14 785	-80 383	-4 735
Інші фінансові доходи	41 098	72 059	75 324	26 971	-14 127	-48 353
Інші доходи	0	0	395	2 146	2 146	1 751
Всього доходів	2 179 844	2 801 521	3 954 043	4 933 259	2 753 415	979 216

Джерело: розраховано за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Слід відмітити позитивну динаміку доходів підприємства за 2018-2021 роки. Але якщо розглядати елементи доходів, то слід відмітити зменшення інших операційних та інших фінансових доходів підприємства.

Структурні зрушення у формування доходів наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Структурні зрушення у формуванні доходів ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 рр., %

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	93,75	94,32	97,59	99,11	5,36	1,52
Інші операційні доходи	4,37	3,11	0,49	0,3	-4,07	-0,19
Інші фінансові доходи	1,89	2,57	1,9	0,55	-1,34	-1,35
Інші доходи	0	0	0,01	0,04	0,04	0,03
Всього доходів	100	100	100	100	0	0

Джерело: розраховано за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Нажаль слід відмітити подальшу концентрацію доходів підприємства на основному виді діяльності. Так, якщо основна операційна діяльність приносить 97,4% у 2019 році, то у 2021 році відсоток підвищився до 99,4%. Така концентрація пов'язана зі специфікою діяльності підприємства по розробці програмного забезпечення.

Нажаль, політика компанії не дозволяє розміщувати тимчасово вільні кошти у поточні чи довгострокові фінансові інструменти, з чим і пов'язана низька питома вага фінансових доходів підприємства.

Надалі розглянемо динаміку та структурні зрушення у формуванні витрат.

Слід відмітити, що операційні витрати займають найбільшу питому вагу і мають позитивну динаміку до збільшення. Слід відмітити, що незважаючи на зростання собівартості реалізованої продукції на 1,29 млрд. грн, витрати на збут зменшились на 15 млн. грн. Інші операційні витрати мають тенденцію до зменшення.

Таблиця 3.3 – Динаміка витрат ТОВ «НЕТКРЕКЕР» в 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1 133 765	1 359 322	1 861 885	2 431 766	1 298 001	569 881
Адміністративні витрати	226 818	293 293	322 784	365 553	138 735	42 769
Витрати на збут	132 994	158 569	103 763	117 908	-15 086	14 145
Інші операційні витрати	97 352	90 235	25 458	44 747	-52 605	19 289
Фінансові витрати	0	2 237	2 106	2 014	2 014	-92
Інші витрати	6	1 982	487	77	71	-410
Витрати (дохід) з податку на прибуток	118 827	182 042	293 485	354 831	236 004	61 346
Всього витрат	1 709 762	2 087 680	2 609 968	3 316 896	1 607 134	706 928
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1 133 765	1 359 322	1 861 885	2 431 766	1 298 001	569 881

Джерело: розраховано за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Слід відмітити, що операційні витрати займають найбільшу питому вагу і мають позитивну динаміку до збільшення. Слід відмітити, що незважаючи на зростання собівартості реалізованої продукції на 1,29 млрд. грн, витрати на збут зменшились на 15 млн. грн. Інші операційні витрати мають тенденцію до зменшення. Зростання фінансового результату призводить до зростання витрат з податку на прибуток. Так, якщо у 2018 році було сплачено 118 млн. грн, то у 2021 році вже сплачено 354 млн. грн.

Структурні зрушення у формуванні витрат відображено у таблиці 3.4. У структурі витрат поступово збільшується питома вага собівартості реалізованої продукції з 66,3% до 73,3% у 2021 році. Питома вага всіх інших видів витрат мають тенденції до зменшення. Питома вага податку на прибуток збільшилась з 6,95% у 2018 році до 11,24% у 2020 році та 10,7% у 2021 році.

Таблиця 3.4 – Структурні зрушення у формуванні витрат ТОВ «НЕТКРЕКЕР» в 2018 - 2021 рр., %

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	66,31	65,11	71,34	73,31	7	1,97
Адміністративні витрати	13,27	14,05	12,37	11,02	-2,25	-1,35
Витрати на збут	7,78	7,6	3,98	3,55	-4,23	-0,43
Інші операційні витрати	5,69	4,32	0,98	1,35	-4,34	0,37
Фінансові витрати	0	0,11	0,08	0,06	0,06	-0,02
Інші витрати	0	0,09	0,02	0	0	-0,02
Витрати (дохід) з податку на прибуток	6,95	8,72	11,24	10,7	3,75	-0,54
Всього витрат	100	100	100	100	0	0

Джерело: розраховано за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Розглянувши динаміку доходів та витрат, розглянемо динаміку фінансового результату у розрізі видів діяльності.

Таблиця 3.5 - Динаміка фінансового результату за видами діяльності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» в 2018 - 2021 рр., тис. грн.

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Результат основної діяльності	547 817	828 043	1 564 434	1 944 168	1 396 351	379 734
Результат фінансових операцій	41 098	69 822	73 218	24 957	-16 141	-48 261
Результат від іншої звичайної діяльності	-6	-1 982	-92	2 069	2 075	2 161
Фінансовий результат до оподаткування	588 909	895 883	1 637 560	1 971 194	1 382 285	333 634

Джерело: розраховано за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Слід відмітити що всі види діяльності є прибутковими для підприємства. Найбільша сума прибутку формується від основної операційної діяльності підприємства. У 2018 році цей вид діяльності сформував 547 млн. грн, у 2021 році вже 1944 млн. грн. Результат фінансових операцій є позитивний, але менше 2% від загальної суми у 2021 році. Інша звичайна діяльність є збитковою у 2018-2020 році, але сума збитку є доволі незначною: 6 тис. грн у 2018 році та 92 тис.грн у 2020 році. У 2021 році прибуток від іншої звичайної діяльності склав 2069 тис.грн. І нарешті розглянемо відносні показники, що характеризують ефективність формування доходів і витрат, тобто показника рентабельності.

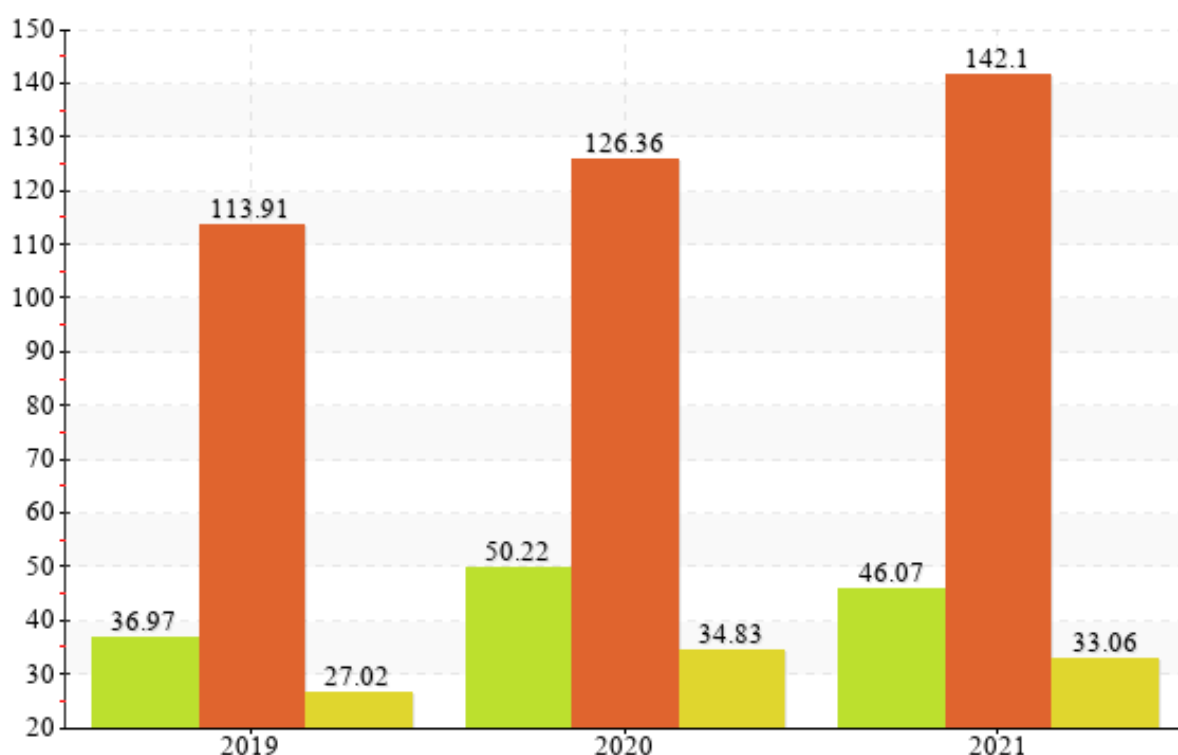
Таблиця 3.6 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Рентабельність (пасивів) активів (чистий прибуток в чисельнику), %	-	36,97	50,22	46,07	-	-4,15
Рентабельність (пасивів) активів (EBIT в чисельнику), %	-	46,52	61,26	56,25	-	-5,01
Рентабельність (пасивів) активів (EBITDA в чисельнику), %	-	48,18	62,14	57,23	-	-4,91
Рентабельність власного капіталу, %	-	113,91	126,36	142,1	-	15,74
Рентабельність виробничих фондів, %	-	1784,25	2 235	2086,34	-	-148,66
Рентабельність продажів за валовим прибутком (валова маржа), %	44,52	48,56	51,75	50,26	5,74	-1,49
Рентабельність продажів за операційним прибутком (операційна маржа), %	26,81	31,34	40,54	39,76	12,95	-0,78
Рентабельність продажів за чистим прибутком (чиста маржа), %	23	27,02	34,83	33,06	10,06	-1,77
Операційна рентабельність витрат, %	34,43	43,55	67,61	65,68	31,25	-1,93
Коефіцієнт реінвестування, %	-	34,16	46,88	-34,23	-	-81,11
Коефіцієнт стійкості економічного зростання, %	-	32,57	45,7	-61,74	-	-107,44
Період окупності активів	-	2,7	1,99	2,17	-	0,18
Період окупності власного капіталу	-	0,88	0,79	0,7	-	-0,09

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» та 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Для наглядної основні показники рентабельності проілюстровано на рисунку 3.1.

Констатуємо, що кожна гривня активів підприємства станом на кінець 2021 року забезпечує 46 копійок чистого прибутку напроти 36 копійок у 2019 році. А кожна гривня власного капіталу забезпечує 1,42 гривень чистого прибутку, що є вкрай високим показником. Рентабельність реалізації збільшилась з 23% у 2018 року до 33,06% у 2021 році.

Рентабельність активів / Рентабельність власного капіталу / Рентабельність продажів

Рисунок 3.1 – Графічне відображення показників рентабельності ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки, %

Джерело: побудовано за даними таблиці 3.6

Заслуговує на увагу терміни окупності активів та власного капіталу підприємства. Так, якщо окупність активів у 2019 році складає 2 роки і 9 місяців, то у 2021 році зменшилась до 2 років і 2 місяців.

Власний капітал засновники підприємства можуть повернути протягом одного року, що, безумовно є високим показником. Якщо у 2019 році за рахунок

чистого прибутку вкладені кошти можна повернути за 10 місяців, то у 2021 році – 8 місяців.

Для оцінки факторів, які впливають на формування прибутку, проведемо факторний аналіз рентабельності. Вихідні дані наведено у таблиці 3.7 а самі розрахунки у таблиці 3.8.

Таблиця 3.7 – Вихідні дані для розрахунку факторного аналізу прибутку ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки, тис. грн

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, –	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Всього доходів	2 179 844	2 801 521	3 954 043	4 933 259	2 753 415	979 216
Всього витрат	1 709 762	2 087 680	2 609 968	3 316 896	1 607 134	706 928
Чистий прибуток (поточний рік)	470 082	713 841	1 344 075	1 616 363	1 146 281	272 288
Витрати на гривню доходу	0,78	0,75	0,66	0,67	-0,11	0,01

Джерело: розраховано за даними форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Слід відмітити, що у 2020 та 2021 році відмічається найменше значення показника витрат на 1 гривню доходів. Так, якщо у 2018 році показник складає 0,78, то у 2021 знизився до 0,67. Тобто на 1 гривню доходів співпадає 67 копійок витрат.

Поточна динаміка витрат так вплинула на прибуток ТОВ «НЕТКРЕКЕР» протягом періоду 2018 - 2021 рр.: $(470\,082 - 0) * ((2\,431\,766 + 365\,553 + 117\,908 + 44\,747 + 2\,014 + 0 + 77 + 0 + 354\,831) / (1\,133\,765 + 226\,818 + 132\,994 + 97\,352 + 0 + 0 + 6 + 0 + 118\,827) - 1) = 441\,865,46$ тис. грн.

Прибуток ТОВ «НЕТКРЕКЕР» змінився через зміну доходу протягом періоду 2018 - 2021 рр. на: $(470\,082 - 0) * (((4\,889\,357 + 14\,785 + 0 + 26\,971 + 2\,146 + 0) / (2\,043\,578 + 95\,168 + 0 + 41\,098 + 0 + 0)) - ((2\,431\,766 + 365\,553 + 117\,908 + 44\,747 + 2\,014 + 0 + 77 + 0 + 354\,831) / (1\,133\,765 + 226\,818 + 132\,994 + 97\,352 + 0 + 0 + 6 + 0 + 118\,827)))) = 151\,906,77$ тис. грн.

Таблиця 3.8 – Динаміка впливу факторів на прибуток ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки, тис. грн

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,–		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Коефіцієнт співвідношення витрат	1,22	1,53	1,94	0,31	0,41	0,72
Зміна прибутку за рахунок зміни витрат, тис. грн.	103 904,78	247 502,66	441 865,46	143 597,88	194 362,8	337 960,68
Коефіцієнт співвідношення доходів	1,29	1,81	2,26	0,52	0,45	0,97
Зміна прибутку за рахунок зміни доходу тис. грн.	30 159,47	135 102,25	151 906,77	104 942,78	16 804,52	121 747,3
Зміна прибутку за рахунок зміни витрат на 1 гривню доходу, тис. грн.	109 694,74	491 388,09	552 508,77	381 693,35	61 120,68	442 814,03
Загальна сума впливу факторів, тис.грн.	243 759	873 993	1 146 281	630 234	272 288	902 522

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» та 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Частка витрат в доходах привела до зміни прибутку на: $((4\,889\,357 + 14\,785 + 0 + 26\,971 + 2\,146 + 0) * ((1\,133\,765 + 226\,818 + 132\,994 + 97\,352 + 0 + 0 + 6 + 0 + 118\,827) / (2\,043\,578 + 95\,168 + 0 + 41\,098 + 0 + 0) - (2\,431\,766 + 365\,553 + 117\,908 + 44\,747 + 2\,014 + 0 + 77 + 0 + 354\,831) / (4\,889\,357 + 14\,785 + 0 + 26\,971 + 2\,146 + 0))) = 552\,508,77$ тис. грн.

Сума впливу всіх факторів становить:

$(1\,616\,363 - 0) - (470\,082 - 0) = 1\,146\,281$ тис. грн.

Тобто можемо констатувати, що через зміну частки витрат у доходах у 2018-2021 роках сума прибутку підвищилась на 552 млн. грн, що є найбільшим фактором впливу. Провівши факторний аналіз прибутку, доцільно також зупинитись і на факторному аналізі рентабельності.

Слід відмітити що фінансовий результат основної діяльності та фінансових результат до оподаткування відрізняються не суттєво (ЕВТ та ЕВІТ). Всі інші показники мають різнопланову динаміку, що підтверджує необхідність проведення відповідних розрахунків.

Таблиця 3.9 – Оцінка факторів впливу на рентабельність ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки, тис. грн

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,–	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Чистий прибуток	470 082	713 841	1 344 075	1 616 363	1 146 281	272 288
Власний капітал	504 749	748 590	1 378 742	896 208	391 459	-482 534
ЕВТ	588 909	895 883	1 637 560	1 971 194	1 382 285	333 634
ЕВІТ	588 909	898 120	1 639 666	1 973 208	1 384 299	333 542
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2 043 578	2 642 355	3 858 804	4 889 357	2 845 779	1 030 553
Активи	1 598 302	2 263 268	3 089 542	3 926 780	2 328 478	837 238

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» та 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

У якості основних факторів впливу ми пропонуємо обрати:

- 1) податковий тягар; 2) операційну рентабельність; 3) коефіцієнт фінансового важеля; 4) співвідношення виручки до активів

Таблиця 3.10 – Динаміка показників впливу на рентабельність ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,–	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Податковий тягар	0,8	0,8	0,82	0,82	0,02	0
Тягар відсотків	1	1	1	1	0	0
Операційна рентабельність	0,29	0,34	0,42	0,4	0,11	-0,02
Співвідношення виручки до активів	1,28	1,17	1,25	1,25	-0,03	0
Коефіцієнт фінансового важеля	3,17	3,02	2,24	4,38	1,21	2,14
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	0,93	0,95	0,97	1,8	0,87	0,83

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» та 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Для проведення факторного аналізу ми обрали показник рентабельності власного капіталу як один із найголовніших для власників та інвесторів підприємства.

Таблиця 3.11 – Динаміка складових факторного аналізу рентабельності власного капіталу (ROE) ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки

Показники	Рік			Абсолютний приріст (відхилення), +,–		
	2019	2020	2021	2020 / 2019	2021 / 2020	2021 / 2019
Податковий тягар	0	0,03	0,03	0,03	0	0,03
Тягар відсотків	0	0	0	0	0	0
Операційна рентабельність	0,17	0,45	0,38	0,28	-0,07	0,21
Співвідношення виручки до активів	-0,1	-0,03	-0,04	0,07	-0,01	0,06
Коефіцієнт фінансового важеля	-0,05	-0,4	0,5	-0,35	0,9	0,55

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» та 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Відповідно проведемо деталізацію розрахунків. Так, через коливання податкового навантаження протягом періоду 2018 - 2021 рр. ROE змінилася на:

$$\begin{aligned} & (470\,082 / 588\,909) * (588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * \\ & (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * (1\,598\,302 / 504\,749) - (470\,082 / 588\,909) * \\ & (588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * \\ & (1\,598\,302 / 504\,749) = 0,03 \end{aligned}$$

Динаміка операційної рентабельності забезпечила зміну ROE на:

$$\begin{aligned} & (470\,082 / 588\,909) * (588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * \\ & (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * (1\,598\,302 / 504\,749) - (470\,082 / 588\,909) * \\ & (588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * \\ & (1\,598\,302 / 504\,749) = 0,38 \end{aligned}$$

Варіація співвідношення виручки до суми активів ТОВ «НЕТКРЕКЕР» привела до відхилення ROE на:

$$\begin{aligned} & (470\,082 / 588\,909) * (588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * \\ & (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * (1\,598\,302 / 504\,749) - (470\,082 / 588\,909) * \\ & (588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * \\ & (1\,598\,302 / 504\,749) = 0,55 \end{aligned}$$

$$588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * (1\,598\,302 / 504\,749) = -0,04$$

Зміна співвідношення всього капіталу до власного ТОВ «НЕТКРЕКЕР» забезпечило зростання ROE на:

$$(470\,082 / 588\,909) * (588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * (1\,598\,302 / 504\,749) - (470\,082 / 588\,909) * (588\,909 / (0 + 588\,909)) * ((0 + 588\,909) / 2\,043\,578) * (2\,043\,578 / 1\,598\,302) * (1\,598\,302 / 504\,749) = 0,5$$

Результатом впливу всіх цих факторів є підвищення рентабельності власного капіталу на 0,87. Слід відмітити, що ми маємо фактори як позитивного так і негативного впливу на рентабельність власного капіталу. Так, найбільше позитивне зростання забезпечено співвідношення капіталу до власного капіталу (0,5) та операційна рентабельність підприємства (0,38). У той же час співвідношення виручки до суми активів знизило показник рентабельності на 0,04 за 2018-2021 роки. Оскільки підприємство складає звітність за стандартами бухгалтерського обліку в Україні та міжнародними стандартами фінансової звітності, проведемо факторний аналіз рентабельності власного капіталу за моделлю Дюпона.

Таблиця 3.12 – Оцінка факторів впливу на рентабельність власного капіталу (ROE) за моделлю Дюпона ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +, -	
	2018	2019	2020	2021	2021 / 2018	2021 / 2020
Результат до оподаткування	588 909	895 883	1 637 560	1 971 194	1 382 285	333 634
Активи	1 598 302	2 263 268	3 089 542	3 926 780	2 328 478	837 238
Виручка	2 043 578	2 642 355	3 858 804	4 889 357	2 845 779	1 030 553
Співвідношення виручки до активів	1,28	1,17	1,25	1,25	-0,03	0
Рентабельність продажів за результатом до оподаткування	0,29	0,34	0,42	0,4	0,11	-0,02
Співвідношення прибутку до оподаткування та суми активів на кінець періоду, ROA	0,37	0,4	0,53	0,5	0,13	-0,03

Джерело: розраховано за даними форми 1 «Звіт про фінансовий стан» та 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018-2021 роки

Відмічаємо, що за моделлю Дюпона найбільше на рентабельність власного капіталу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2021 роки впливає оборотність активів (співвідношення виручки до активів) та рентабельності активів, що підкреслює раніше зроблені нами висновки.

3.2 Оптимізація оподаткування у рамках режиму Дія.Сіті ТОВ «НЕТКРЕКЕР»

З 1 січня 2022 року вступили у дію зміни до Податкового Кодексу України, які передбачали впровадження спеціального режиму оподаткування для ІТ-підприємств. Один із головних елементів впровадження цього режиму є введення пільгової ставки оподаткування на податку на доходи фізичних осіб (на рівні 5%) та податку на прибуток для окремих видів діяльності, зокрема виведення дивідендів на рівні 9%. І хоча податок на доходи фізичних осіб напряду не впливає на формування фінансових ресурсів підприємства, то за рахунок податку на прибуток підприємство може економити значні фінансові ресурси.

Розглянемо більш детально зміни, які запроваджено для ІТ-підприємств.

Резидент Дія.Сіті – платник податку, який відповідає всім таким вимогам:

- 1) здійснює один з видів діяльності (комп'ютерне програмування, консультування з питань інформатизації, діяльність із керування комп'ютерним устаткуванням, видання комп'ютерних ігор та інших програм, надання програмних продуктів у режимі «онлайн», освітня діяльність у галузі ІТ, кібербезпека тощо);
- 2) розмір місячної винагороди спеціалістам не менше 1200 євро;
- 3) кількість гіг-спеціалістів не менше 9;
- 4) сума кваліфікованого доходу юридичної особи за перші 3 місяці не менше 90 відсотків [39, 40].

Контролюючі органи надають Мінцифри інформацію, необхідну для визначення відповідності юридичної особи вимогам, передбаченим Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», щодо:

- розміру заробітної плати;
- середньооблікової кількості працівників та гіг-спеціалістів юридичної особи;
- суми податкового боргу;
- щодо включення юридичної особи до реєстру неприбуткових підприємств, установ, організацій.

Спеціальний режим оподаткування резидентів Дія.Сіті передбачає можливість переходу ними на оподаткування податком на прибуток підприємств за особливими умовами (аналог податку на виведений капітал), що передбачають ставку податку у розмірі 9% та оподаткування лише низки операцій, таких як, зокрема:

- виплати дивідендів;
- виплати процентів на користь нерезидентів – пов'язаних осіб, або нерезидентів, зареєстрованих у державах, що є «низькоподатковими» юрисдикціями;
- надання фінансової допомоги нерезиденту Дія.Сіті – платнику на спеціальному режимі, яка не підлягає поверненню, або пов'язаній фізичній особі або пов'язаній особі – нерезиденту незалежно від наявності умови про повернення, або непов'язаній особі, яка залишається неповернутою протягом 12 календарних місяців;
- безоплатне надання майна нерезиденту Дія.Сіті – платнику на спеціальному режимі;
- виплати, що здійснюються у зв'язку із вкладенням в об'єкти інвестицій (в тому числі придбанням майна), що перебувають за межами території України,
- придбання майна, робіт, послуг у неплатника податку – нерезидента, та/або передача майна, робіт, послуг неплатнику податку – нерезиденту (якщо розрахунки чи постачання майна, робіт, послуг за відповідними операціями не здійснено у 360-денний чи інший строк відповідно до законодавства);

- виплата роялті в сумах перевищення ліміту та в інших окремих випадках.

При цьому окремою базою оподаткування в спеціальному режимі оподаткування резидентів Дія.Сіті буде сума невідповідності контрольованої операції принципу «витягнутої руки», яка буде оподатковуватись за ставкою 18%. Звітним періодом для спеціального режиму оподаткування резидентів Дія Сіті є календарний рік.

Встановлено особливості оподаткування доходів спеціалістів резидента Дія Сіті. Ставка у розмірі 5% застосовується до:

- а) заробітної плати;
- б) винагороди за гіг-контрактом;
- в) авторської винагороди за створення службового твору та перехід прав на службові твори [39, 40].

Зменшена ставка застосовується за умови, що розмір такого доходу за рік не перевищує еквівалент 240 тисяч євро. З суми перевищення платник самостійно доплачує податок за ставкою 18% та подає річну податкову декларацію.

У разі, якщо резидент Дія.Сіті втратив статус (за рішенням суду або встановлення не відповідності критеріям) за такий період, він самостійно має перерахувати та сплатити за власний рахунок до бюджету податок за ставкою 18%.

Звільнено від оподаткування ПДФО:

- сплачені внески роботодавцем-резидентом за свій рахунок за договорами недержавного пенсійного забезпечення платника податку та/або за договорами добровільного медичного страхування в межах 30 відсотків нарахованої заробітної плати такому працівнику;
- сплачені внески резидентом Дія.Сіті за свій рахунок за договорами недержавного пенсійного забезпечення та/або за договорами добровільного медичного страхування платника податку – гіг-спеціаліста в межах 30 відсотків нарахованої винагороди такому гіг-спеціалісту;

- дивіденди, які нараховуються емітентом корпоративних прав, який є резидентом Дія Сіті – платником податку на особливих умовах, за умови, що таким резидентом Дія Сіті – платником податку на особливих умовах не здійснювалася виплата дивідендів за акціями або іншими корпоративними правами протягом двох календарних років поспіль.

Єдиний внесок для платника – резидента Дія.Сіті встановлюється:

а) на суму нарахованої кожній застрахованій особі заробітної плати – у розмірі мінімального страхового внеску (22% від мінімальної заробітної плати);
б) на суму винагороди фізичним особам за виконання робіт (надання послуг) за гіг – контрактами – у розмірі мінімального страхового внеску (22% від мінімальної заробітної плати) [39, 40] .

На рисунку 3.2 та у таблиці 3.13 відображено прогнозні розрахунки з використанням лінії тренду для чистого доходу та сум чистого прибутку.

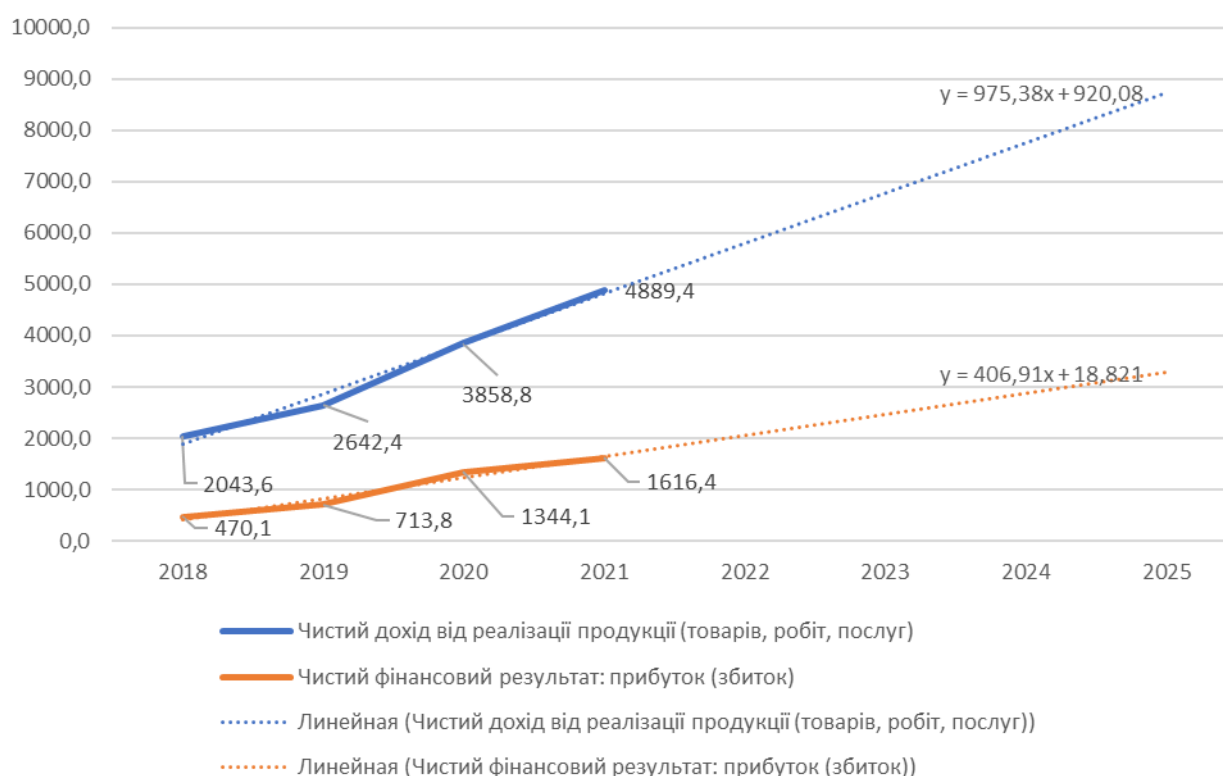

Рисунок 3.2 – Графічне відображення фактичних і прогнозних сум чистого доходу та чистого прибутку ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2025 роки, млн. грн

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 3.13 – Динаміка фактичних і прогнозних сум чистого доходу, чистого прибутку та податку на прибуток ТОВ «НЕТКРЕКЕР» за 2018-2025 роки, млн. грн

Показники	Роки							
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2043,6	2642,4	3858,8	4889,4	4821,6	5797,0	6772,4	7747,7
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток)	470,1	713,8	1344,1	1616,4	1646,5	2053,4	2460,3	2867,2
Податок на прибуток	118,8	182,0	293,5	354,8	361,4	450,7	540,0	629,3
Прогнозне значення податку на прибуток						216,3	259,2	302,1
Економія фінансових ресурсів на основі податку на прибуток						234,4	280,8	327,3

Джерело: власні розрахунки

Проведені розрахунки показують, що за песимістичним сценарієм розвитку підприємства сума чистого доходу може збільшитись до 7,7 млрд. грн у 2025 році. При цьому сума чистого фінансового результату може досягти 2,87 млрд. грн. При переході на спеціальний режим оподаткування Дія.Сіті підприємство може зекономити тільки на сплаті податку на прибуток 777 млн. грн, що можна вважати джерелом формування власних фінансових ресурсів на підприємстві. Таким чином нами доведено ефективність переходу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» на спеціальний режим оподаткування.

3.3 Стратегія управління витратами ТОВ «НЕТКРЕКЕР»

Надання послуг припускає відповідне фінансове забезпечення. Це забезпечення пов'язано з використанням матеріалів, енергії, виплатою заробітної плати працівникам, відрахуваннями на обов'язкове соціальне і пенсійне страхування працівників, нарахуванням амортизації та інших необхідних для життєдіяльності підприємства витрат. Однак, для виконання робіт та надання

послуг провідним елементом виступають витрати на оплату праці і інші витрати, пов'язані з витратами на персонал, а також послуги сторонніх організацій.

Не завжди просте скорочення витрат сприяє досягненню необхідного ефекту. Проблеми можуть і з іншими видами витрат, особливо пов'язаними з людським фактором – кваліфікаційними характеристиками виробничого та управлінського персоналу, ступенем автоматизації виробничих процесів, умовами праці, використанням інноваційних розробок. У зв'язку з цим коректніше говорити не про зниження або економію витрат, а про їх оптимізацію. Для підвищення ефективності управління витратами необхідно вибирати найбільш прийнятний з кількох аналізованих варіантів, для чого потрібно проаналізувати переваги та недоліки кожного з них на відповідних прогностичних показники.

Для управління собівартістю першому етапі необхідно вибрати метод обліку витрат. Метод обліку витрат – це сукупність способів обліку та систематизації в облікових регістрах даних про витратах на виробництво товарів, робіт, послуг, і обчислення її собівартості. Метод обліку витрат підбирається окремою компанією самостійно, оскільки багато в чому залежить від специфіки діяльності, номенклатури і асортименту продукції, технології і тривалості виробничого процесу, забезпеченості необхідним обладнанням та кадрами.

При виборі способу ставиться мета калькулювання собівартості – або витрати розподіляються по видам наданих послуг, або взагалі не розподіляються. Будь-який метод обліку витрат позначиться на фінансовому результаті діяльності компанії. У силах кожною компанією визначити напрямок цього впливу за допомогою правильного вибору методу обліку витрат.

Метод повної собівартості передбачає рівномірне віднесення всіх витрат на реалізовану продукцію та її залишків. Повна собівартість – це сукупність всіх витрат як на виробництво, так і на реалізацію. Метод «директ-костинг» або метод скороченою собівартості передбачає поділ витрат на постійні та змінні. Він полягає в тому, що собівартість визначається змінними витратами, а постійні збираються на рахунку загальногосподарських витрат і безпосередньо

списуються на рахунки фінансових результатів як витрати періоду. То є постійні витрати визнаються збитками та списуються у повному обсязі. Собівартість готовою продукції і її залишків на складі на початок і кінець звітного періоду розраховується за змінними витратами. При цьому комерційні та адміністративно-господарські витрати на виробничу собівартість не включаються. Списання витрат періоду без розподілу по калькуляційним об'єктам сприяє зниженню прибутку з метою бухгалтерського обліку та формування звітності, що може бути розглянуто податковими органами як необґрунтоване заниження оподатковуваної прибутку.

Метод «директ-костинг» дозволяє керувати собівартістю шляхом своєчасного виявлення робіт і послуг з більшою рентабельністю з метою збільшення її обсягів та проведення ефективної політики цін. Метод повної собівартості можливості такого аналізу не дозволяє, так як в склад собівартості входять змінні витрати, грошова величина яких відома лише наприкінці звітного періоду. Метод повної собівартості особливо важливий в цілях визначення фінансових результатів компанії з метою оцінки доцільності виробництва нових видів продукції, оскільки відбиває всі витрати на одиницю товарів, робіт, послуг. У свою чергу під час використання методу «директ-костинг» можна зменшити податок на прибуток. Однак при використанні даного методу значно підвищується собівартість наданих послуг, так як змінні витрати повністю відносяться на фінансові результати, а це наводить до зменшення прибутку, податку на прибуток і показників рентабельності.

Інша найбільш поширена у фінансовому та управлінському обліку класифікація – облік за фактичними чи нормативними затратами. Метод обліку фактичних витрат – це повний документально підтверджений облік всіх витрат, який спрямований на виявлення фактичної собівартості товарів, робіт, послуг через систематизацію всіх витрат за її виробництво. Фактична собівартість визначається кількістю і ціною використаних ресурсів.

Нормативний метод обліку витрат полягає в попередньому складання нормативної (планової) калькуляції собівартості за кожним виробі на основі

норм та кошторисів, що діють у компанії. Він направлений на виявлення та відображення фактичної собівартості продукції через розрахунок відхилень від норм. Відхиленням у даному випадку зізнається різниця між фактичними і нормативними витратами, яка може бути, як позитивною, так і негативною.

Застосування нормативного методу обліку витрат передбачає три етапи. Перший – підготовчий етап, в ході якого розробляється технологічний процес, виготовляється нормування всіх видів витрат, складається нормативна калькуляція. Другий - виробничий, во час якого враховуються зміни норм і виявляються відхилення від норм. Третій - заключний, на етапі якого відбувається розрахунок фактичною собівартості, облік та аналіз відхилень від норм. Фактична собівартість в цілях застосування нормативного методу обліку витрат розраховується як сума нормативною калькуляції, зміни норм (корегування) і відхилення від норм.

Застосування нормативного методу наводить до отриманню більшою прибутку, чим застосування методу фактичного обліку витрат. Причини таких фінансових результатів полягає у тому, що вся величина відхилень списується на фінансові результати, тобто входить у собівартість продукції. Чим більше фактична собівартість відрізняється від нормативної, тим більше буде відрізнятися величина прибутку, обчисленою двома різними методами. Якщо фактична собівартість нижче нормативною, то є в випадку економії фактичних витрат над плановими, прибуток від реалізації при нормативному методі буде більше, чим при використанні методу фактичного обліку витрат, і навпаки.

Нормативний метод обліку витрат визнається найпрогресивнішим. Він забезпечує контроль за фактичними витратами шляхом виявлення їх відхилень від нормативних. При фактичному ж методі обліку витрат відсутні передумови виявлення непродуктивних витрат, що наводить до включенню в склад собівартості «випадкових» витрат. Головною особливістю нормативного методу обліку витрат є те, що він дозволяє визначити орієнтовну собівартість на одиницю, а це, в свою черга, забезпечує своєчасне управління ціноутворенням і визначення співвідношення оптимального обсягу і ціни. Підсумки розрахунків

витрат при фактичному методі обліку витрат відомі після закінчення виробництва товарів, робіт, послуг. Така низька оперативність виключає можливість екстреного рішення проблеми.

Для складання фінансової і податкової звітності рекомендується застосування методу повної собівартості як найбільш відповідного вимог нормативних документів. Застосування методу «директ-костинг» більш підходить для цілей управлінського обліку та внутрішньofірмового аналізу, у тому числі при виборі варіантів для планування найбільш рентабельних видів послуг. Метод розрахунку собівартості по фактичним витратам є найпростішим у розрахунках, але не відображає динаміки змін структури витрат. Нормативний метод вимагає додаткового документального та інформаційного забезпечення, при цьому за рахунок порівняння фактичною собівартості з нормативною значно підвищується порівняльно-аналітичний аспект, що дозволяє своєчасно реагувати на виникаючі відхилення.

Ухвалення рішень з метою управління собівартістю як елементом системи управління фінансовими результатами неможливо без управлінського обліку, головною завданням якого є забезпечення повноцінною та оперативної інформацією.

Для сфери IT-послуг вибір оптимального методу врахування витрат повинен спиратися на найбільш суттєві аспекти, що формують собівартість: витрати на оплату праці, на підвищення кваліфікації, на послуги сторонніх організацій. Введення більш докладної класифікації і відповідного аналітичного обліку у розрізі різних видів, що надаються організацією послуг дозволить поєднувати елементи управлінського та фінансового обліку для підвищення ефективності управління фінансовими результатами.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження дозволяють сформулювати наступні висновки та пропозиції щодо ефективності формування і використання фінансових ресурсів сучасних ІТ-підприємств.

1. Сучасні умови господарювання характеризуються потребою у забезпеченні фінансової стійкості, що в свою чергу свідчить про ефективну діяльність та платоспроможність. Це вимагає пошуку нових можливостей акумулювання фінансових ресурсів, ефективного їх розподілу в умовах невизначеності як умов функціонування самого підприємства, так і економіки в цілому, з метою економічного зростання, отримання певних конкурентних переваг, досягнення фінансової стійкості та підвищення рентабельності діяльності підприємства. Ми наголошуємо на тому, що вирішальним фактором результативної роботи підприємства будь-якої форми власності, незалежно від розмірів та специфіки діяльності є ефективне управління фінансовими ресурсами.

2. Товариство з обмеженою відповідальністю «НЕТКРЕКЕР» зареєстровано в Україні у 2006 році і є одним із більш ніж 30 філій світового лідера у розробці програмного забезпечення компанії Technology NetCracker. Констатуємо щорічне зростання джерел формування фінансових ресурсів підприємства. Так, якщо у 2018 році їх загальна вартість складала біля 1,6 млрд. грн, то у 2021 році підвищилась до 3,9 млрд. грн що свідчить про позитивні тенденції у розвитку підприємства. При цьому вартість власного капіталу та зобов'язань підприємства зростала нерівномірно. За рахунок суми нерозподіленого прибутку сума власного капіталу у 2020 році сягнула 1,37 млрд. грн, що є найбільшим показником за весь період дослідження. Відповідно, у 2021 році сума власного капіталу зменшилась до 896 млн. грн, проте зросла сума зареєстрованого (пайового капіталу) на 3,4 млн. грн та додаткового капіталу у сумі 67,4 млн, який тільки з'явився у 2021 році.

До позитивних елементів слід також віднести і наявність довгострокових зобов'язань, вартість яких станом на кінець 2021 року складає 18 млн.грн. У свою чергу поточні зобов'язання представлені кредиторською заборгованістю за товари, роботи і послуги, сума якої зросла з 48 до 101 млн. грн за 2018-2021 роки; поточною кредиторською заборгованістю за розрахунками з учасниками, яка станом на кінець 2021 року складає 803 млн. грн на противагу 0 грн у 2019 році та іншим поточним зобов'язанням які зросли з 927 до 1807 млн. грн.

3. Відмічаємо суттєві зміни у структурі джерел фінансування підприємства. Так, якщо у 2020 році за рахунок власного капіталу фінансувалось 44% діяльності підприємства, то вже у 2021 році цей відсоток зменшився до 22,8 і є найменшим за весь період. Слід відмітити абсолютну стійкість фінансового стану підприємства, оскільки за весь період дослідження власні обігові кошти значно перевищують загальну суму запасів. Це також обумовлюється специфікою діяльності ІТ-підприємств та відсутністю необхідності тримати значні суми запасів. В цілому показники фінансової автономії і фінансової залежності говорять про те, що станом на кінець 2021 року підприємство залежне від зовнішніх джерел фінансування, проте цей факт не перешкоджає ефективному розвитку ТОВ «НЕТКРЕКЕР» і пов'язаний з виплатою сум чистого прибутку засновникам материнської компанії.

4. Для ІТ-підприємств характерно наявність нематеріальних активів у вигляді відповідного програмного забезпечення, що використовується при наданні послуг з розробки сучасних ІТ-рішень. Так, станом на кінець 2021 року їх вартість складає 64,9 млн. грн що на 27 млн. грн більше рівня 2018 року. Зростає і залишкова вартість основних засобів з 28,7 млн. грн у 2018 році до 82,5 млн. грн у 2021 році. Розглядаючи оборотні активи необхідно відмітити великі значення показників іншої поточної дебіторської заборгованості та грошових коштів та їх еквівалентів. Так, сума іншої поточної дебіторської заборгованості зросла з 133 до 1299 тис. грн, тобто майже у 10 разів, а грошові кошти та їх еквіваленти з 1,3 млрд. грн до 2,25 млрд грн. Загальна сума оборотних активів за період дослідження зросла на 2,1 млрд. грн і станом на кінець 2021 року складає

3,627 млрд. грн. Констатуємо, що у структурі активів відбулись певні зміни. Так, якщо у 2018 році на необоротні активи припадало 4,19% то за рахунок збільшення нематеріальних активів, основних засобів та дебіторської заборгованості їх питома вага збільшилась до 7,62%. Відповідно питома вага оборотних активів зменшилась з 95,8% до 92,3%. Така структура активів є доволі незвичною для практики фінансово-господарської діяльності, проте ще раз підкреслено, що вона відображає специфіку діяльності підприємства та в цілому характеризує значний потенціал ІТ-сектору в Україні.

5. Констатуємо позитивну динаміку основних показників звіту про фінансові результати. У 2018 р. ТОВ «НЕТКРЕКЕР» сформувало обсяг виручки в розмірі 2 043 578 тис. грн. На кінець періоду дослідження (2021 р.) виручка становить 4 889 357 тис. грн., що на 139,25% більше показника на початок періоду аналізу. Це вказує на здатність підприємства використовувати наявні конкурентні переваги та задовольняти потреби свого цільового сегменту ринку. Валовий прибуток ТОВ «НЕТКРЕКЕР» був додатнім на кінець 2021 р. і становив 2457591 тис. грн. проти 909813 в 2018 році, що вказує на ефективність фінансового менеджменту на підприємстві та дозволяє створювати значну додану вартість в рамках операційної діяльності. Показники оборотності власного капіталу, трансформації та фондівдачі знаходяться на одному рівні за весь період дослідження 2019-2021 роки. Показник оборотності оборотних активів зменшився на 10 днів порівняно з 2019 роком, проте значно зменшилися показники оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства. Так, якщо у 2019 році середній термін погашення дебіторської заборгованості складав 24 дні, то у 2021 році підвищився до 81 дня. А відповідно термін погашення кредиторської заборгованості збільшився з 40 днів у 2019 році до 100 днів у 2021 році. Збільшується також період виробничого і операційного циклів на підприємстві.

6. За результатами проведених досліджень ми можемо констатувати, що одним із основних джерел формування фінансових ресурсів підприємства є чистий прибуток, який спрямовується на поповнення власного капіталу та

використовується для стимулювання ефективної роботи найманого персоналу. Слід відмітити що всі види діяльності є прибутковими для підприємства. Найбільша сума прибутку формується від основної операційної діяльності підприємства. У 2018 році цей вид діяльності сформував 547 млн. грн, у 2021 році вже 1944 млн. грн. Результат фінансових операцій є позитивний, але менше 2% від загальної суми у 2021 році. Інша звичайна діяльність є збитковою у 2018-2020 році, але сума збитку є доволі незначною: 6 тис. грн у 2018 році та 92 тис. грн у 2020 році. У 2021 році прибуток від іншої звичайної діяльності склав 2069 тис. грн. Факторний аналіз показав підвищення рентабельності власного капіталу на 0,87. Слід відмітити, що ми маємо фактори як позитивного так і негативного впливу на рентабельність власного капіталу. Так, найбільше позитивне зростання забезпечено співвідношення капіталу до власного капіталу (0,5) та операційна рентабельність підприємства (0,38). У той же час співвідношення виручки до суми активів знизило показник рентабельності на 0,04 за 2018-2021 роки.

7. Проведені розрахунки показують, що за песимістичним сценарієм розвитку підприємства сума чистого доходу може збільшитись до 7,7 млрд. грн у 2025 році. При цьому сума чистого фінансового результату може досягти 2,87 млрд. грн. При переході на спеціальний режим оподаткування Дія.Сіті підприємство може зекономити тільки на сплаті податку на прибуток 777 млн. грн, що можна вважати джерелом формування власних фінансових ресурсів на підприємстві. Таким чином нами доведено ефективність переходу ТОВ «НЕТКРЕКЕР» на спеціальний режим оподаткування.

8. Для сфери ІТ-послуг вибір оптимального методу врахування витрат повинен спиратися на найбільш суттєві аспекти, що формують собівартість: витрати на оплату праці, на підвищення кваліфікації, на послуги сторонніх організацій. Введення більш докладної класифікації і відповідного аналітичного обліку у розрізі різних видів, що надаються організацією послуг дозволить поєднувати елементи управлінського та фінансового обліку для підвищення ефективності управління фінансовими результатами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безугла Ю., Бобров О., Єльнікова Г. Case-technologies in the management of financial resources of the enterprise. *Adaptive Management: Theory and Practice. Series Economics*, 12(24). 2021. С 124-128.
2. Бражник Л.В. Фінансові ресурси підприємства: формування та використання. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 14. С. 778-783.
3. Вареник В.М., Хорошилов С.К. Формування методики оцінки фінансових ресурсів підприємства за сучасних умов функціонування. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип.1 (12). С. 129-134.
4. Гайбура Ю.А. Концептуальні засади формування фінансових ресурсів підприємств за сучасних умов. *Агросвіт*. 2020. №6. С. 14-21.
5. Гвоздей Н.І., Бондарчук І.С., Вінницька О.А. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Економічний аналіз*. 2018. Т.28. № 1. С. 216-221.
6. Глушко А.Д., Філіп М.Ф. Науково-методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 23. С. 470-474.
7. Демченко А. В. Етапи процесу управління виробничими витратами в системі забезпечення економічної безпеки підприємства. Наукові та прикладні аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств в умовах нестійкої економік. Колективна монографія 2021. С. 202-213.
8. Джерелейко С., Лопатовський В., Шпильовий В. Дефініція понять фінансові ресурси та грошові кошти. *Innovation and Sustainability*, (2), 131–138.
9. Дідур С.В., Крот Л.М. Управління формуванням фінансових ресурсів малого бізнесу. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип.6 (17). С. 538-541.
10. Євась Т.В., Шидловський О.О. Механізм формування ліквідності та платоспроможності підприємства. *Подільський науковий вісник*. 2017. №1. С. 24-26.

11. Жукова О.А., Озоліна А.О. Теоретичні підходи щодо фінансової стійкості підприємства *Подільський науковий вісник*. 2020. №1(13). С.59-64.
12. Журавльова Т. О. Формування фінансових ресурсів підприємства в умовах кризи. *Економіка та держава*. 2020. № 3. С. 42-45.
13. Килин О. Механізм управління фінансовими ресурсами підприємства. *SCIENCE, TRENDS AND PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT*. (February 21 – 23, 2021. Budapest, Hungary). 2021. С.68-70.
14. Кодацький В.П. Оцінка фінансового стану суб'єктів господарювання. *Економіка АПК*. 2017. №12. С.74-76.
15. Кондратенко Н. О., Новікова М. М., Спасів Н. Я. Розвиток системи адаптивного управління фінансовими ресурсами підприємства. *Економіка та управління підприємствами - Проблеми економіки* . № 1 (47), 2021. С.78-84.
16. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління прибутком підприємства. *MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*. (1). 2022. С.120-128.
17. Лобачева І.Ф., Коцеруба Н.В., Поліщук Н.В. Економічний аналіз ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Приазовський економічний вісник. класичний приватний університет*. 2022. Вип. 1(30). С. 119-125.
18. Малій О. Г. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до оцінювання. Креативний простір України та світу: колективна монографія. 2022. С. 217-223.
19. Маслак О., Яковенко Я., Сокурєнко П. Теоретичні і практичні аспекти стійкого розвитку підприємств в умовах невизначеності економічного середовища. *Молодий вчений*. 2017. № 4 (44). С. 710-715.
20. Масюк Ю., Шкода А. Особливості формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Економіка та суспільство*, (34). 2021. <http://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/994/953> (дата звернення 25.09.2022 р.)

21. Овчиннікова В. О. Харламова І. М. Адаптивне управління залізничним транспортом України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. № 1 (47), 2021 2017. Вип. 15. Ч. 2. С. 55–59.

22. Огієнко Д.С. Формування і використання фінансових ресурсів сучасних підприємств. *Наука, освіта, технології і суспільство: тенденції, виклики, перспективи*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Житомир, 12 листопада 2022 р.): у 2 ч. Житомир: ЦФЕНД, 2022. Ч. 2. С. 7-8.

23. Огієнко Д.С., Борисова В.А. Формування оптимального співвідношення власних і залучених фінансових ресурсів *Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення* (випуск 72): матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції (15-16 листопада 2022 року). URL: <http://www.konferenciaonline.org.ua/ua/article/id-788/>

24. Острінна О. П Формування адаптивної системи стратегічного контролінгу витрат підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету* 2020, № 4, Том 3. С. 142-147

25. Паянок Т.М., Савченко А.М., Морозюк А.М. Загальна оцінка фінансового стану підприємства: теоретичні та практичні підходи. *Економіка та держава*. 2020. № 12. С. 88-94.

26. Податковий кодекс України. Кодекс. 02.12.2010. № 2755-VI (Редакція станом на 25.10.2022) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>

27. Стец І. Адаптивне управління підприємством. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 18. С. 300–305.

28. Ткаченко І.С. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. *Подільський науковий вісник*. 1 (21). 2022. С.19-24

29. Ткаченко М.І., Євась Т.В. Підходи до формування та ефективного використання фінансових ресурсів підприємства. *Подільський науковий вісник*. № 3 (19)_4 (20) 2021. С. 45-49

30. Ткаченко М.І., Євась Т.В., Свідерська У.Ю. Фінансовий менеджмент на підприємствах в умовах невизначеності. *Подільський науковий вісник*. 2018. №3. С. 82-88.
31. Фоміних В.І., Безпалова Д.І., Довгопола А.Д. Аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 27(2). С. 61–64.
32. Чумак О. Використання методу коефіцієнтів для оцінки фінансового стану підприємства. *Економіка АПК*. 2018. № 7. С.54-55.
33. Швед В.В., Дробязко О.О. Фінансове планування на підприємствах. *Подільський науковий вісник*. 2017. №1. С. 112-114
34. Яблочников С.Л., Жукова О.А., Борсолюк О.В. Оцінка фінансового стану підприємства: теоретико-методичні підходи. *Подільський науковий вісник*. 2021. №3(19) 4(20). С.55-59.
35. Яблочников С.Л., Євась Т. В., Свідерська У.Ю. Формування фінансових ресурсів підприємства та управління ними. *Подільський науковий вісник*. 2018. № 2. С. 26-34.
36. Якименко-Терещенко Н. В., Кожуріна Л. С. Адаптивне управління підприємством в сучасних умовах: мета і механізм реалізації. *Молодий вчений*. 2017. № 6 (46). С. 535-538.
37. Ярова. Л.Г. Управління прибутком підприємства у сучасних умовах. *Інтернаука*. 2(4(48)).2021. С.23-28.
38. Chen Zhong. Research on corporate financial management innovation under the background of big data. *International Journal of Science and Research*. 2019. https://www.researchgate.net/publication/361868420_Research_on_Financial_Informatization_Construction_of_Business_and_Finance_Integration (дата звернення 10.10.2022 р.)
39. Diia.City - Special tax regim for IT-company. Official site. URL: <https://city.diia.gov.ua/> (дата звернення 10.10.2022 р.)
40. Diia.City For IT-industry. URL: <https://cvp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/569106.html> (дата звернення 10.10.2022 р.)

41. Jae K. Shim, Joel G. Siegel. Financial management. 2022. URL: http://portal.belesparadisecollege.edu.et:8080/library/bitstream/123456789/64/1/%28Schaum%27s_Outline_Series____%29Jae_Shim%2C_Joel_Siegel-Schaum%27s_Outline_of_Financial_Management-McGraw-Hill%282007%29.pdf

(дата звернення 25.09.2022 р.)

42. Jun Gao. Analysis of Enterprise Financial Accounting Information Management from the Perspective of Big Data. *International Journal of Science and Research*. Volume 11. Issue 5. 2022. https://www.researchgate.net/publication/360740813_Analysis_of_Enterprise_Financial_Accounting_Information_Management_from_the_Perspective_of_Big_Data (дата звернення 15.10.2022 р.)

43. N Chams, J García-Blandón, K Hassan. Role reversal financial performance as an antecedent of ESG: The moderating effect of total quality management. 2021. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/13/13/7026> (дата звернення 12.10.2022 р.)

44. Steven A. Finkler Financial Management for Public, Health, and Not-for-Profit Organizations. 2022. https://books.google.it/books?hl=ru&lr=&id=ZR5dEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT13&dq=management+of+financial+resources&ots=1QNHQE9IPJ&sig=5bq0ns17hSkKfMSALzaS-_FIh70&redir_esc=y#v=onepage&q=management%20of%20financial%20resources&f=false (дата звернення 10.09.2022 р.)

Додатки